

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
ENNE AVALIKKU VÄLJAPANEKUT ESITATUD ETTEPANEKUD				
1	OÜ Laikum	21.02.2020 (registreeritud 21.02.2020 kiri nr 7-1/727)	https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=320919 Palun arvestada üldplaneeringus ka OÜ Laikum-le kuuluva Räpo kinnistul kat nr. 91804:004:1212, tehtud uuringuid. Arvestades hiljemalt liivakarjääri 4,34ha suurusele alale. Varud on kinnitatud keskkonnaministri 19.12.2011a käskkirjaga nr.1805 mahus 150 tuhat m3. 1.Manuses Maardla kaart	Esitatud mäeeraldis on joonisel taotletava mäeeraldisena.
2	AS Võru Vesi	23.03.2020 kiri 2-4/20/171 (registreeritud 23.03.2020 kiri nr 7-1/1037)	https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=326669vvv AS-ile Võru Vesi kuulub Võru vallas Kose alevikus kinnistu Karikakra tn 27 (kat.nr 91804:003:0396). Kinnistul asub endine ühisveevärgi puurkaev-pumpla, mida ei ole aastaid kasutatud põhjavee kõrge raua ja mangaani sisalduse tõttu. Puurkaev on plaanis tamponeerida. Hetkel on krundi sihtotstarve on 100% tootmismaa. AS Võru Vesi soovib kasutuseta jäänud kinnistu võõrandada. Kuna tegemist on elamupiirkonnaga, siis teeme ettepaneku Võru valla üldplaneeringus märkida kinnistu Karikakra tn 27 elamumaana.	Ettepanekuga arvestatakse.
3	Arvi Prants	26.10-2020 (registreeritud 26.10.2020 nr 7-1/3954)	Olen Väimelas Pargi tee 2 ja 2a omanik. Maameti kaardirakenduse andmetel on viimati nimetatud Pargi tee 2a (91801:001:0384) kasutusotstarve üldkasutatav maa. Palun muuta Võru Valla üldplaneeringu käigus Pargi tee 2a otstarve elamumaaks.	Ettepanekuga arvestatakse.
4	Comex Invest OÜ	05.01.2021 (registreeritud 05.01.2021 nr 7-1/45)	https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=381089 Saadame ettepaneku Võru valla üldplaneeringu täiendamiseks Roosisaare külas Nimelt palume laiendada siin tiheasutuseks ettenähtud ala (kruntide suurus ~2000m2) lisaks kinnistutele Tamulääre (91804:001:0244) ja Tammisaare (91804:001:0370) ka kinnistutele Ala-Hoole (91804:001:1041) Lodumaa (91804:001:0205) Hooleniidu (91801:001:0545) Lisaks palume ette näha juurdepääsutee sellele alale kas a. üle Roosipõllu kinnistu (91804:001:0278) või alternatiivina b. raudtee ja Tamula järve vaheliselt alalt (joonisel sinisega)	Ettepanekuga ei arvestata. Viidatud piirkond ei ole sobilik tiheasustusala tegemiseks. Alale on lubatud ehitada vastavalt maalise asustuse tingimustele. Juhime tähelepanu, et üks viidatud kinnistu on üleujutatava ala piires. Uute ehitiste kavandamisel tuleb kavandada ka tee ja muu taristu, üldplaneeringuga ei hakata sellise detailsusega võimalikku taristut määrama, kuna see ei ole üldplaneeringu täpsusaste.
5	Võlupuu OÜ	05.03.2021 (registreeritud 05.03.2021 kiri nr 7-1/865)	https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=387789 Soovime, et koostatavas üldplaneeringus määrataks Vastseliina alevikus Tondi kat.nr.87401:004:0006, Kivipõllu kat nr. 87401:004:0008 ja Kalda kat nr.87401:004:0007 katastriüksused tootmiskaaks. Eesmärk on päikesepargi rajamine.	Ettepanekuga arvestatakse osaliselt. Üldplaneeringus määratakse segahoonestusala jaoks tingimused, mis võimaldab ka päikeseparki teha, maa juhtotstarvet ei muudeta.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
6	Rein Kivimäe	07.03.2021 (registreeritud 08.03.2021 kiri nr 7-1/45-1)	Vastuseks Teie kirjale teatan, et keeldun kategooriliselt minu kinnistule Harikase, katastriüksusele Võlsi tee 25B tunnus 91804:001:0542, läbivat juurdepääsu tee rajamist läbi minu katastriüksuse OÜ Comex Invest kinnistule. Kavatsen sinna ehitada eramu, mille privaatsust vähendab läbiv tee, mis jääks majast kümnekonna meetri kaugusele. Ühtlasi vähendab maatükki läbiv võõras tee katastriüksuse rahalist väärtust väga oluliselt	Arvamus teadmiseks võetud. Selgitame, et üldplaneeringuga ei ole nimetatud maaüksusele ühtegi teed planeeritud. Kui kavandatakse hooneid, siis tuleb teed kavandada kas läbi detailplaneeringu koostamise või projekteerimise menetluse.
AVALIKU VÄLJAPANEKU AJAL ESITATUD ETTEPANEKUD				
7	Antsla vald	07.05.2021 ester.hommik@ant ntslavald.ee	Vaatasin Võru ÜP-d ja pildil näidatud asukohas on Võru valla poole peal 4 suvilat, mille praegu õiget juurdepääsu ei ole. ÜP-s on näidatud avalik juurdepääs Antsla Valla poolelt, aga kaardil on küll teenimeline rajatis, aga sõiduautoga see eriti läbitav ei ole. Kas Keema küla avaliku kasutusega teed ei peaks sinna pikendama? Sinisega märgitud osas on valla piir juba muudetud, ÜP-s vana piir	Ettepanekut ei arvestata. Tervikteede nimekiri on avaliku väljapaneku järgselt volikogu poolt kinnitatud 2021 juuni kuus. Tee avalikku kasutust on võimalik määrata ka üldplaneeringut sõltumatult. Valla piirid korrigeeritakse võttes alla uusimad andmed.
8	Põlva vald	05.05.2021 tii.zuppur@polvavald.ee	Võrdlesin valdade piirialad ära. On kaks kohta, kus me võiks rohevõrgustiku kulgemist täpsustada. Manus on Põlva rohevõrgustiku kiht. Kõik otsad Kanepi ja Räpina vallaga on kokku aetud. Esimesel joonisel on lilla ringi tähistatud koht, kus Põlva natuke suurendab rohevõrku ja minu kihil ulatub see laiendus hetkel ka Võru valda. Kui teie piir jääb paika, siis korrigeerin omaltpoolt ära. Teisel joonisel on piirkond, kus vedasin rohekoridori mööda veekogu ehituskeeluvööndit. Selles piirkonnas on küll suured tuumalad, aga nende seotus põhjapool olevate aladega oli väga nõrk. Kuna Põlva maakonnaplaneering Väimela suunast Põlva poole kergliiklusteed ette ei näe, siis ka Põlva üldplaneeringuga seda ei kavandata. Vähemalt esialgu. See lihtsalt infoks. Muinsuskaitseameti ettepanekul määrab nii Põlva vald kui Kanepi vald Postitee kogu ulatuses ilusaks teelõiguks (maakonnaplaneeringu tähenduses). Meil on kavas planeeringus selliseid teid nimetada väärtuslikeks teedeks, sest tihti on neil väärtusi rohkem kui ilu. Kunagi, kui riiklik kaitse teelt kadus, olivat omavalitsused lubanud postitee kohalik kaitse alla võtta. Aga ei Kanepi ega Põlva vald seda teha ei kavatsen. Küll oleme tee tervikuna ära märkinud. See ka infoks.	Ettepanekuga arvestatakse. Teadmiseks võetud. Võru vald peab vajalikuks antud kohas kergliiklusteed kavandada. Teadmiseks võetud. Võru vald ei plaani seda teelõiku kaitse alla võtta ega määrata seda eraldi väärtusliku tee leppemärgiga.
9	AS „Rauameister“ (esindaja)	14.05.2021 (registreeritud 7-1/1772)	https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=403556&o=920&u=-1&hdr=hp&tbs=all 1) Jätta Võru valla uues üldplaneeringus muutmata talle Väimela alevikus kuuluvate, tootmismaa sihtotstarbega kinnistute (Pärna tee 18, 20, 20a, 20b ja 20c ning Uue-Raua) ning neid teenindava	1) Ettepanekut ei arvestata, kuna alale ei soovita kahjuliku välismõjuga tootmistevõetust. Segahoonestusala võimaldab kahjuliku välismõjuta tootmist.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaari
	Advokaadibüroo Walless OÜ)		transpordimaa kinnistu (Raua) senine juhtotstarve, st näha uues üldplaneeringus alale ette tootmise maa-ala juhtotstarve. 2) uue üldplaneeringuga ka Väimela alevikus asuvale Pärna tee 16a kinnistule tootmise maa-ala juhtotstarve, seda vähemasti kinnistu idaosas	2) Ettepanekuga arvestatakse.
10	Signe Umda	18.05.2021 (registreeritud 7-1/1810)	Sellega seoses juhiksin tähelepanu Kingu vkt märgitud avaliku kasutusega tee lõigule. Kingu vkt 10,6,7,8,9 vahelist teed ei eksisteeri. Lisaks ei ole plaanitavas üldplaneeringus Annejärve vkt 2,8,4,5 kinnistutele avaliku kasutusega teed. Annejärve vkt 10 ja 1 Põhja poolsel piiril kulgev ja Aiandi-Mäetaguse teed olid varasemalt avaliku kasutusega, kuid nüüd on märgitud mõlemad muu teena. Oravamäe vkt 1,3,5,7,9,11 märgitud muu tee ei eksisteeri samu . Sooviksin antud teelõikude märgistamise selgitust.	Ettepanekuga arvestatakse osaliselt, üldplaneeringu lahendus korrigeeritakse tervikteede nimekirja kohaseks, mis on avaliku väljapaneku järgselt volikogu poolt kinnitatud 2021 juuni kuus.
11	Kapo Kant	21.05.2021 (registreeritud 7-1/1833)	Võru linn peaks olema ühendatud kergliiklusteega(jalgratas jm.) Osulaga piki Tartu maanteed, kust Tartu maanteeni viib juba kergliiklustee. Siis oleks võimalik edaspidi ühendada seda ka Sõmerpaluga Varese kaudu. Toftan ja Graanul Invest on suured ettevõtted paljude töolistega ja kergliiklustee arendaks elukvaliteet selles arenevas piirkonnas. Usun, et Mäekülä elanikud jt.valla elanikud sooviksid kiiremat rattatee ühendust Võru linna olemasoleva kergteede võrguga. Kiire ja turvaline jalgrattatee oleks alternatiiv ka noortele jt., et käia linnas tööl ja koolis sellel trajektoiril.	Selgitame, et Võru-Osula-Varese ja Võru-Sõmerpalu-Varese suunad on juba kaardile kantud, seega on tehtud ettepanekuga juba varasemalt arvestatud.
12	Võru Empak AS	13.05.2021 (registreeritud 4-2/1763)	https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=403390&o=920&u=-1&hdr=hp&tbs=all Võru Empak AS teeb ettepaneku muuta kinnistu katastritunnusega 91701:001:0371 maatulundusmaast tootmis maaks	Ettepanekuga arvestatakse.
13	Marko Tolga	31.05.2021 (registreeritud 7-1/1951)	Võrumõisa külas asub minule kuuluv Sooääre kinnistu (kat.nr 91801:009:1191). Võru valla kavandatava üldplaneeringuga on määratud maa sihtotstarbeks väikeelamu maa-ala. Kinnistule on plaanis rajada päikeseenergia tootmine (vähemalt 100 kW). Seega palun kinnistu märkida 50% ulatuses tootmise maa-alaks. Lisaks uurin juurde, et kui uues üldplaneeringus määratakse ära tootmismaa ja hetkel on 100% maatulundusmaa, siis kas piisab Võru vallale sihtotstarve taotluse esitamisest tootmismaa määramiseks või peab koostama ka detailplaneeringu?	Ettepanekuga ei arvestata. Tegemist on kavandatava elamualaga, mis on Võru linna laienemiselaks märgitud ka maakonnaplaneeringus. Elamumaa juhtotstarbega alale saab teha päikeseparki kuni 50 kW mahus.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
14	Lembit Karolin	01.06.2021 (registreeritud 7-1/1967)	Arvata 91801:001:0332, 91801:001:0333, 91801:001:0334, 91801:003:0091 – välja tiheasustusosalalt, et oleks võimalik hajaasustusprogrammist toetust taotleda.	Ettepanekuga ei arvestata, kuna ükski viidatud katastriüksustest ei asu tiheasustusosalal.
15	Maa-amet	03.06.2021 nr 6-3/21/7718-2 (registreeritud 04.06.2021 7-1/1586-1)	<p>https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=407987&o=920&u=-1&hdr=hp&tbs=all</p> <p>Seisuga 31.05.2021 asuvad Võru valla territooriumil osaliselt või täielikult 48 keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat, 44 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist ning menetluses on neli kaevandamisloa taotlust.</p> <p>1. Üldplaneeringu joonistel pole tähistatud maardlate ruumikujudes olevaid auke (Pindi turbamaardlal, Kalda turbamaardlal, Võru turbamaardlal ning Kurgsoo turbamaardlal). Lisaks pole tähistatud Jaani kruusamaardlat Palometsa ja Hillepi kruusakarjääri vahelisele alale, samuti on üldplaneeringu joonistelt puudu Keskkonnaametis menetluses olev taotletav Kose liivakarjäär. Planeeringu lõpplahenduse koostamiseks soovitame küsida keskkonnaregistri maardlate nimistust ajakohase väljavõtte. Ajakohaste andmete saamiseks on võimalus kasutada ka WFS-teenust aadressil https://teenus.maaamet.ee/ows/maardlad?service=WFS&version=1.1.0&request=GetCapabilities. Palume lisada plaanidele info, mis kuupäeva seisuga maardlate ja mäeeraldiste andmeid on kasutatud.</p> <p>2. Üldplaneeringu seletuskirja eelnõu peatükis 21 <i>Maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine</i> on selgitatud, et kaevandamistegevus peab olema keskkonnasõbralik, st kaevandamisega ei tohi kaasneda pöördumatuid keskkonnakahjusid, sh negatiivset mõju kohalikule veerežiimile, inimese tervisele ja heaolule. Selgitame, et maavara kaevandamisega kaasneb alati teatud mõju ümbritsevale keskkonnale, sh võib esineda lokaalne mõju veerežiimile ning osadel juhtudel ka mingit laadi mõju kohalikele elanikele, mida enamasti käsitletakse negatiivse mõjuna. Palume eeltoodud lauset täpsustada selliselt, et kaevandamisega ei tohi kaasneda olulist negatiivset mõju kohalikule veerežiimile, inimese tervisele ja heaolule. Kui tekib kahtlus, et maavara kaevandamisega seoses võib tekkida oluline negatiivne mõju, on loa andjal võimalik teha kaalutletud otsus keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) vajalikkuse osas, mille tulemusena selgitatakse välja oletatava mõju olemasolu ning selle ulatus. Vajadusel lisatakse kaevandamisloale keskkonnamõju leevendavaid tingimusi. Selgitame täiendavalt, et maavara kaevandamise luba antakse MaaPS alusel ning teatud tingimustel on ette nähtud KMH läbiviimine keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 6 järgi, sealjuures maavara</p>	<p>1. Planeeringu kokkupanemisel kooskõlastamiseks võetakse aluseks hetkel saadaolevad ruumikujud. NB! Kohalik omavalitsus ei kehtesta maardlate ruumikujusid, vaid see on ajas muutuv selgitav infokiht.</p> <p>2. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>kaevandamise loa taotlemine ning menetlemine ei nõua keskkonnamõju strateegilist hindamist. KeHJS sätestab KMH tegemise kohustusena, kui kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga, sh pealmaakaevandamine suuremal kui 25 hektari suurusel alal, turba kaevandamine suuremal kui 150 hektari suurusel alal või allmaakaevandamine. Muudel juhtudel (nt kaevandamisel alla 25 ha suurusel alal) tehakse KMH vajalikkuse kohta kaalutletud otsus. KeHJS § 9 ja § 11 järgi KMH vajalikkuse või mittevajalikkuse üle karjääri avamisel otsustab loa andja. Maavara kaevandamise loa taotluse menetlus on avalik protsess ning loa taotluse menetlusse kaasatakse nii kohalik omavalitsus kui ka kohalik elanikkond. Loa andja saadab kaevandamisloa taotluse ning taotluse kohta tehtava otsuse eelnõu arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohalikule omavalitsusele. Kohalikul omavalitsusel on võimalik teha ettepanek KMH algatamiseks.</p> <p>3. Üldplaneeringu seletuskirja eelnõu peatükis <i>21 Maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine</i> on kirjeldatud, et kaevandamisest mõjutatud alade kaevandamisloa menetluses ja hilisemal korrastamisprojekti tegemisel tuleb kaasata kohalikku omavalitsust ja kogukonda, et ühiselt otsustada millega maa-ala edasine korrastamissuund. Täpsustame, et kaevandatud alade korrastamise suund määratakse keskkonnaloas. Kohalik omavalitsus saab anda arvamuse kaevandatud ala korrastamise suuna suhtes kaevandamisloa andmisele arvamuse esitamise osana. Korrastamine toimub vastavalt korrastamistingimustele koostatud korrastamisprojektile, ka korrastamistingimuste kohta küsib loa andja kohaliku omavalitsuse arvamust. Nõusoleku korrastamisprojekti rakendamiseks annab Keskkonnaamet. Korrastamisprojekti kooskõlastamist kohaliku omavalitsusega ei toimu. Palume täpsustada üldplaneeringu seletuskirjas, et kaevandamisest mõjutatud alade kaevandamisloa menetluses ja hilisemal korrastamistingimuste andmisel tuleb kaasata kohalikku omavalitsust ja kogukonda.</p> <p>4. Üldplaneeringu seletuskirja eelnõu peatükis <i>26 Detailplaneeringu koostamise kohustusega alade või juhtude määramine</i> on esitatud kogu valla territooriumil üldplaneeringuga määratud detailplaneeringu koostamise kohustusega juhtud, mille hulgas on toodud (tsiteerin): „võimalikke keskkonnahäiringuid põhjustavate tootmishooned või rajatised, kui lähim eluhoone, ühiskondlik hoone või avalik virgestusala asub lähemal kui 500 m“. Selgitame, et eeltoodu võib kohalduda ka maavarade kaevandamisele. Detailplaneeringu koostamist uue karjääri avamisel või olemasolevate laiendamisel ei nõua ükski õigusakt. Kaevandamisloa taotluse menetlus on avalik protsess, kuhu on kaasatud kohalik omavalitsus. Loa andmise või sellest keeldumise osas annab arvamuse kohalik omavalitsus, arvamuses on võimalus väljendada tingimusi, millega kaevandamise korraldamisel peaks arvestama. Lausaline ilma igakordse kaalutlusotsuseta detailplaneeringu koostamise kohustus on olemuselt kaevandamisloa andmise menetlust dubleeriv avalik menetlus ning detailplaneeringu koostamise kohustus ilma igakordse</p>	<p>3. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p> <p>4. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>kaalutlemiseta on vastuolus MaaPS § 14 lõikega 2. Tagamaks maavarale juurdepääsu osas olemasoleva olukorra säilimist palume seletuskirjas täpsustada, et ala kasutusele võtmine mäetööstusmaana või turbtööstusmaana ei nõua detailplaneeringu koostamist.</p> <p>5. Üldplaneeringu jooniste kohaselt kattuvad maardlad väärtuslike rohealadega. Seletuskirja eelnõu peatükis 18 <i>Väärtuslike rohealade ning selle kaitse- ja kasutustingimuste seadmine</i> on märgitud (tsiteerin): „teede ja radade ääres jäetakse lageraie langile tavapärasest rohkem säilikuuid (20-70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe“ ning „uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet“. Selgitame, et karjääri või tootmisala avamisel on vajalik raadata mets, eemaldada taimkate ning kattepinnas, mille tulemusena hävib kaevandamise perioodiks looduslik ala ja reeglina ei ole korrastamistõid võimalik teha kahe aasta jooksul karjääri avamisest. Palume seletuskirja täpsustada selliselt, et väärtuslik roheala ei ole takistuseks kaevandamislubade andmisel seadustes ettenähtud tingimustel ja korras.</p> <p>6. KSH aruande peatükis 3.2.1 <i>Maastik, pinnas (sh geoloogia), maavarad, jääkreostus ja põhjavee kaitstus</i> esitatud tabelis 3.1 <i>Võru vallas asuvad maardlad</i> toodud maardlate andmed on osaliselt muutunud (märgitud on, et andmed on 2019. aasta seisuga). Palume täpsustada seisuga 31.05.2021 muutunud maardlate pindalasisid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Kurgsoo turbamaardla tegelik pindala on 484,57 ha. ☐ Kose turbamaardla tegelik pindala on 42,91 ha. ☐ Varese liivamaardla tegelik pindala on 7,23 ha. ☐ Võru turbamaardla tegelik pindala on 1023,33 ha. ☐ Jaani kruusamaardla tegelik pindala on 58,88 ha. ☐ Sika liivamaardla tegelik pindala on 5,15 ha. ☐ Lisandunud on Sammuka liivamaardla (registrikaart nr 0974), tegelik pindala on 9,47 ha. <p>Maa-amet nõustub Võru Vallavalitsuse 29.04.2021 kirjaga nr 7-1/1586 edastatud Võru valla üldplaneeringu lahendusega tingimusel, et täpsustatakse planeeringu dokumente vastavalt eeltoodud märkustele. Märkustega arvestamata jätmisel halveneb maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ja planeering on vastuolus MaaPS § 14. Palume üldplaneeringu peale</p>	<p>5. Juhime tähelepanu, et metsaseaduse kohaselt on raadamine ja lageraie iseasjad. Seega ei ole viidatud lageraie piiranguga võetud võimalust maardla kasutamiseks vajalikuks raadamiseks.</p> <p>6. Ettepanekut arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse selles osas.</p>
16	Kaitseministeerium	04.06.2021 nr 12-1/21/1574/20180 50383 (registreeritud 04.06.2021 7-1/1586-2)	<p>https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?itm=408138</p> <p>1. Palume täiendada üldplaneeringuga määratavaid üldisi ehitustingimusi riigikaitse ehitiste Nursipalu harjutusvälja ja Tsiatsungõlmaa lasketiiru piiranguvööndis ehitamise ja maa-alade kasutamise osas. Nimetatud riigikaitse ehitisi kasutatakse selliseks riigikaitse tegevuseks, millega paratamatult kaasnevad keskkonnahäiringud nagu müra ja vibratsioon, mis võivad levida kogu piiranguvööndi ulatuses. Seetõttu palume üldplaneeringus (näiteks</p>	<p>1. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>seletuskirja peatükis 3 või 22) sätestada, et Nursipalu harjutusvälja ja Tsiatsungõlmaa lasketiiru piiranguvööndisse ei ole soovitatav püstitada müratundlike ehitisi ega kavandada müratundlikku maakasutust. Nimetatud riigikaitse ehitiste piiranguvööndisse mistahes müratundlike ehitiste püstitamisel ja maa-alade kasutusse võtmisel tuleb arvestada, et atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) § 55 lõike 3 punkti 4 kohaselt ei kuulu välisõhus leviva müra hulka riigikaitse tegevusega tekitatud müra. Sellest tulenevalt ei kohaldu riigikaitse tegevusega tekitatud mürale AÕKS § 56 sätestatud välisõhus leviva müra normtasemete regulatsioon ega ka keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ sätestatud müra normtasemed. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 10 kohaselt tuleb keskkonnahäiringut taluda, kui keskkonnahäiringut põhjustav tegevus on vajalik ülekaaluka avaliku huvi tõttu ning puudub mõistlik alternatiiv ja olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on võetud vajalikud meetmed.</p> <p>2. Palume korrigeerida seletuskirja peatüki 7.4.1 „Tuuleenergia“ teksti ning jätta sealt välja lause: „Kui üldplaneeringu kehtestamise perioodil tekib suur vajadus tööstuslike tuulikuparkide rajamiseks siis algatatakse võimalike alade väljaselgitamiseks riigi või kohaliku omavalitsuse eriplaneering“. Selgitame, et ehitusseadustiku § 120 lõike 1 punkti 1 ning kaitseministri 26.06.2015 määruse nr 16 „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ § 6¹ lõike 2 alusel ei saa kaitseministeerium kooskõlastada Võru valla territooriumil ühegi tööstusliku elektrituuliku või tuulepargi planeeringut ega projekteerimistingimuste või ehitusloa eelnõud, mistõttu on sellise tingimuse sätestamine üldplaneeringus eksitav ja perspektiivitu. Samuti palume lisada peatüki 7.4.1 viimasele lausele soovitus alustada koostööd kaitseministeeriumiga võimalikult varases elektrituuliku planeerimise või projekteerimise etapis, et välja selgitada täpsemad 7-ahelisesandele 7 tingimused elektrituuliku püstitamiseks.</p> <p>3. Palume täiendada seletuskirja peatüki 7.4.2 „Päikeseenergia“ tingimusi nõudega, et päikeseelektrijaam peab vastama õigusaktidega kehtestatud elektromagnetilise ühilduvuse nõuetele ja asjakohastele standarditele. Nimetatud nõuetele ja standarditele mittevastav päikeseelektrijaam võib vähendada riigikaitse ehitiste töövõimet.</p> <p>4. Palume üldplaneeringu seletuskirjas kajastada teavet, et metsaseaduse § 36 alusel võivad kaitseväge ja kaitseleit kasutada riigimetsa riigikaitse väljajäätiste korraldamiseks. Väljajäätiste ajal tuleb vastava piirkonna elanikel ja kasutajatel arvestada riigikaitse tegevusest tulenevate keskkonnahäiringutega ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega. Sama ettepaneku esitas kaitseministeerium 10.06.2019 kirjas nr 12-1/19/1951 „Ettepanekud Võru valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise</p>	<p>2. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p> <p>3. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p> <p>4. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>kavatsuse kohta". Võru Vallavalitsus on tagasiside tabelis märkinud, et planeeringu koostamisel analüüsitakse ja otsustakse, kas ning missuguses töö osas on võimalik ettepanekut rakendada. Praegu üldplaneeringu dokumentides sellist teavet ei leidu. Arvestades, et Võru valla territooriumil on suhteliselt palju selliseid metsaalasid, mida on kasutatud ja kasutatakse ka edaspidi riigikaitse väljõppe korraldamiseks (vt taktikaalad Võru maakonnaplaneeringu 2030+ seletuskirjas), ning selline tegevus võib mõjutada kohalikku elu- ja looduskeskkonda, siis palume leida võimalus vastava teabe kajastamiseks üldplaneeringu seletuskirjas. Kuna kasutatavad metsaalad ei ole alati samad, siis palume joonistel konkreetseid maa-alasid mitte esitleda.</p> <p>5. Soovitame üle vaadata ning vajadusel korrigeerida seletuskirja peatükkide 3 ja 4 ülesehitust ning alapeatükkideks jaotamist. Peatüki 3 pealkirja „Maakasutuse juhtotstarbe ja peamiste ehitustingimuste määramine“ järgi oleks loogiline leida sellest maakasutuse juhtotstarvete määramine juhtotstarvete kaupa. Praegu on peatükis üks alapeatükk 3.1 „Üldtingimused, sh krundi minimaalsuuruse määramine“. Maakasutuse juhtotstarvete jaotus ja sisu on praegu esitatud peatüki 4 „Ehitusliku kultuurpärandi säilitamine“ alapeatükkides 4.3 – 4.19.</p>	<p>5. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p>
17	Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeerium	29.04.2021 nr 1.10-17/21-0054/2786-1 (registreeritud 07.06.2021 nr 7-1/1586-3)	<p>https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=410118 Ei ole märkusi.</p>	Seisukoht võetud teadmiseks.
18	Maaeluministeerium	08.06.2021 nr 4.1-5/897-1 (registreeritud 08.06.2021 nr 7-1/1586-4)	<p>https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=410117</p> <p>Keskendudes eelkõige väärtusliku põllumajandusmaaga seotud temaatikale, esitame oma seisukohad kooskõlas Riigikogu menetluses oleva väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevas seaduse eelnõus (Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (309SE)) (edaspidi selles kirjas <i>seaduse eelnõu</i>) toodud põhimõtetega. Seaduse eelnõu menetluse tulemused ei ole teada, kuid selleks, et vältida koostatavas üldplaneeringus ja selle elluviimisel võimalikke vastuolusid hilisemast seadusest tulenevate normidega, soovitame väärtuslike põllumajandusmaade määramisel ja kaitse- ja kasutustingimuste seadmisel lähtuda seaduse eelnõus sätestatud põhimõtetest. Meie seisukohad ja märkused on järgmised:</p> <p>1) Seletuskirja jaotises 4.19 „Maalise asustuse ala“ on märgitud, et maalise asustuse maa-ala on väljapoole tiheasustusalasid, suuremaid tootmise-, riigikaitse- ja kaevandusalasid jääv maa-ala,</p>	<p>1. Ettepanekuga ei arvestata, selgitame järgnevas. Väärtusliku põllumajandusmaa</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>millel tulenevalt asustustihedusest ja planeeringu eesmärkidest lähtuvalt ei ole otstarbekas detailsema maakasutuse juhtotstarbe määramine. Maaline ala hõlmab endas metsa-, põllu- ja teisi looduslikke kõlvikuid koos hajali paiknevate hoonegruppidega, mis siin-seal moodustavad väiksemaid külakeskuseid. Maalise asustuse alal jätkub elamine, põllu- ja metsamajanduslik tootmine, looduslike alade, loodus- ja kultuuriväärtuste eksisteerimine.</p> <p>Väärtuslike põllumajandusmaade kaitse on maakasutusküsimuste hilisemal käsitlemisel oluline mõju. Sellest tulenevalt on Maaeluministeerium seisukohal, et üldplaneeringuga tuleks määrata väärtusliku põllumajandusmaa kohta põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutust tagav maakasutuse juhtotstarve. See annaks eelkõige kohaliku omavalitsuse üksusele, aga ka riigile kindluse, et üldplaneeringuga määratavad väärtuslikud põllumajandusmaad saavad ajatu kaitse ning nende võimalik hõlmamine muul otstarbel oleks minimeeritud.</p> <p>2) Jaotises 16 „Väärtuslike põllumajandusmaade määramine ning kaitse- ja kasutustingimuste seadmine“ märgitu kohaselt on väärtuslikud põllumajandusmaad 38 ja enama boniteedipunktiga ning enam kui kahe hektari suuruse ja kompaktsel kujuga põllumajandusmaad, mis jäävad maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksusele, mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem kui 38 hindepunkti (maakonna keskmine kaalutud boniteet) ning mis ei jää planeeringuga määratud tiheasustusalale.</p> <p>Leiame, et nimetatud definitsioonis sisaldub püüdlus tagada kooskõla seaduse eelnõus toodud väärtuslikku põllumajandusmaa kohta antud definitsiooniga, kuid antud juhul võib tekkida selle tõlgendamisel ka mitmeti mõistmine. Seaduse eelnõus on väärtusliku põllumajandusmaa määramise baasiks kahe hektari suurune või suurem põllumajandusmaa massiiv ja selle mullastiku kaalutud keskmine boniteet. See tähendab, et väärtuslikuks põllumajandusmaaks määratavatele massiividele jäävatel katastriüksustel olev põllumajandusmaa on väärtuslik põllumajandusmaa. Seega peaksid seaduse eelnõus sätestatud põhimõttest tulenevalt olema Võru vallas väärtuslikud põllumajandusmaad kahe hektari suurused ja suuremad põllumajandusmaa massiivid, mille kaalutud keskmine boniteet on 38 hindepunkti või rohkem, sõltumata sellest, milline on massiivil paikneval katastriüksusel oleva põllumajandusmaa boniteet. Sellest tulenevalt soovime üheselt mõistetavuse tagamiseks väärtusliku põllumajandusmaa definitsiooni sõnastust korrigeerida.</p> <p>3) Seletuskirja jaotises 3 „Maakasutuse juhtotstarbe ja peamiste ehitustingimuste määramine“ on ehitamiseks ja ehitamise kavandamiseks toodud üldisi tingimusi käsitlevas loetelus märgitud, et ehitustingimustena tuleb asjakohasel juhul arvestada peatükis „Väärtuslike põllumajandusmaade määramine ning selle kaitse- ja kasutustingimuste seadmine“ esitatud tingimustega ehk jaotises 16 toodud tingimustega. Nimetatud jaotises on aga märgitud, et Võru</p>	<p>kaitse on tagatud väärtusliku põllumajandusmaa ruumikujuga kihi määramisel. Sarnane piirang on nt rohevõrgustik või väärtuslik maastik. Kas kaitstav tingimus tuleb väärtusliku põllumajandusmaa kihist või pakutud põllumajandusmaa kihist - õiguslikult erinevus puudub.</p> <p>2. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p> <p>3. Ettepanekuga ei arvestata. Üldplaneeringu teksti on sisse toodud maakonnaplaneeringu tingimused. Kohalik omavalitsus lähtub kehtivast õigusest, sh maakonnaplaneeringust ning ei soovi</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>vald ei kehtesta omapoolseid tingimusi väärtuslikele põllumajandusmaadele lisaks maakonnaplaneeringus ja koostatavas õigusaktis määratud tingimustele.</p> <p>Nõustume, et väärtuslike põllumajandusmaade määramisel ja kaitse- ja kasutustingimuste seadmisel tuleb lähtuda vastavast õigusaktist, kuid antud juhul, kui õigusakt ei ole seadusena kehtestatud ning ka üldplaneeringuga ei ole kaitse- ja kasutustingimusi seatud, võib tekkida olukord, kus väärtuslikuks põllumajandusmaaks määratud maadel õiguslikku kaitset sisuliselt ei ole. Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkt 14 näeb üldplaneeringu ülesandena ette, et üldplaneeringuga seatakse väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimused. Sama eeldus tuleneb ka seaduse eelnõus sätestatud põhimõttest, et väärtuslikule põllumajandusmaale ehitamise, selle metsastamise ning maastikuelemendi rajamise tingimused tuleb ette näha üldplaneeringuga. Tulenevalt eeltoodust ja eesmärgist vältida üldplaneeringu elluviimisel hilisemaid võimalikke segadusi ja mitmeti mõistmisi ning sellest tulenevaid vaidlusi, palume üldplaneeringus kirjeldada väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimused.</p> <p>4) KSH aruande eelnõu jaotises 3.4.5 „Väärtuslik põllumajandusmaa“ antud mõju hinnangus on märgitud, et üldplaneeringuga korrigeeriti maakonnaplaneeringus esitatud väärtusliku põllumajandusmaa kihti lähtuvalt tingimusest, et alla kahe hektari suurused põllumajandusmaa massiivid ning õuealad arvati väärtusliku põllumajandusmaa hulgast välja – sellise korrigeerimise järel väheneb väärtuslike põllumajandusmaade pindala võrreldes maakonnaplaneeringus esitatuga 15 090 hektarilt 14 152 hektarile. Kuna üldplaneeringuga nähakse maakasutuse muutust ette kompaktse hoonestusega aladel, siis sellest tulenevalt väheneb väärtuslike põllumajandusmaade pindala veel u 100 hektari võrra. KSH hinnangul väheneb üldplaneeringuga kavandatava maakasutuse muutuse tulemusena Võru valla väärtuslike põllumajandusmaade tingimustele vastava põllumajandusmaa kogupindala u 0,7% võrra, mida võib pidada väheoluliseks ebasoodsaks mõjuks väärtuslike põllumajandusmaade säilimisele.</p> <p>Maaeluministeerium analüüsis Võru valla üldplaneeringu lisana esitatud maakasutuse kaardil kajastatud väärtuslike põllumajandusmaid ja võrdles saadud tulemeid Põllumajandusuuringute Keskuse (PMK) poolt välja töötatud esialgse põllumajandusmaa massiive kajastava kaardikihi andmetega. Analüüsi tulemusena selgus, et PMK koostatud kaardikihi andmetel on Võru vallas kahe hektari suuruseid ja suuremaid põllumajandusmaid, mille kaalutud keskmine boniteet on vähemalt 38 hindepunkti, kokku u 15 400 hektarit (sh endise Orava valla territooriumil u 570 hektarit). Võru valla üldplaneeringuga ei ole nendest maadest arvatud väärtuslikuks põllumajandusmaaks u 1600 hektarit ehk u 10%.</p> <p>Kui arvestada viimaste aastate võimalike ruumiandmete muutustega ja tahtmatute ebatäpsustega, samuti ka Võru linna lähedusse planeeritud ehitusarenduste vajadustega (u 100</p>	<p>riiklikule õigusaktile täiendavalt omapoolseid tingimusi määrata.</p> <p>4. Väärtusliku põllumajandusmaaga seonduv vaadatakse täiendavalt üle. Senise töö, st koostatud kihi tegemise meetodika on kirjeldatud järgnevas lõigus. Üldplaneeringu väärtuslikud põllumajandusmaad tuginevad Põllumajandusuuringute keskuse 20.09.2019 andmetel. Lävendit (bon 30 ja enam) täitvatest maadest arvati maha kõik alad, mis ei paiknenud maaktastri maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksusel (seaduse eelnõu). Aladest arvati maha kõik kavandatud tiheasustusega alad (tiheasustusega alade määramisel ei saa prioriteediks seada põllumajandustegevust). Eemaldati kõik alla 2 ha suurused massiivid. Tehtud on kohapõhiseid korrigeerimisi ja parandusi, kus tänane maakasutus ei vasta põllumajandusmaa iseloomule.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>hektarit), siis on meie analüüsi kohaselt ikkagi mõistetamatult palju põllumajandusmaid, mis paiknevad suurematel massiividel ning eemal tiheasustusega aladest, väärtuslike põllumajandusmaade hulgas välja arvatud. Näiteks on väärtuslike põllumajandusmaade hulgast välja arvatud 55 üle viie hektari suurust maatükki. Linnamäe külas ei ole väärtuslikuks põllumajandusmaaks määratud 40 hektari suurune maa-ala, mille boniteet on 41 hindepunkti, Marga külas ei ole kavandatud määrata väärtuslikuks 55 hektarit põllumajandusmaad boniteediga 42 hindepunkti jne. Valdav enamus väärtuslike põllumajandusmaade hulgas välja arvatud maad on Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris ehk kasutuses põllumajandusmaana. Tulenevalt eeltoodust oleme seisukohal, et väärtuslike põllumajandusmaade määramise põhimõtted tuleks täiendavalt üle vaadata ja hinnata väärtuslike põllumajandusmaade määramata jätmise põhjendatust. Seaduse eelnõu § 3511 lõike 1 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus kehtestada üldplaneeringu, millega seatud kaitse- ja kasutustingimustega ei tagata väärtusliku põllumajandusmaa säilimist, kui esineb muu avalik huvi, mis kaalub üles väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise avaliku huvi.</p> <p>Maaeluministerium on valmis üldplaneeringu koostajatega täiendavaks aruteluks, et koostöös hinnata nende väärtuslike põllumajandusmaade, mida kavandatakse üldplaneeringuga kasutada muul otstarbekas kui nende põllumajanduslik kasutus, põhjendatust ning võimalikke alternatiive. Lisaks väärtusliku põllumajandusmaaga seotud temaatikale soovime preventiivselt juhtida tähelepanu seletuskirja jaotises 28 „Maaparandussüsteemide asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine“ seotud ja viimasel ajal palju probleeme tekitanud küsimuste, mis on seotud lisavee maaparandussüsteemi juhtimisega, käsitlemisele. Selgitame, et maaparandusseaduse § 53 kohaselt võib tulla kõne alla ka väljaspool maaparandussüsteemi koondatud vee ehk lisavee juhtimine maaparandussüsteemi. Peame vajalikuks osundada, et sellisel juhul aga tuleb arvestada maaparandussüsteemi hoiutööde mahu ning sellega seotud hoiukulude suurenemisega.</p> <p>Maaparandusseaduse § 53 lõikes 9 on sätestatud, et kui selle maaparandussüsteemi, millesse lisavett juhitakse, ühishoiuks on moodustatud maaparandusühistu, osaleb maaparandussüsteemi lisavett juhtiv isik maaparandushoiukulude katmisel Põllumajandus- ja Toiduameti määratud ulatuses. Samas muul juhul ehk olukorras, kus maaparandusühistut ei ole moodustatud, peab lisavett juhtiv isik arvestama kohustusega korraldada maaparandushoiutööde eest tasumise muudel asjaõigusseadusest tulenevatel alustel. See tähendab, et igal juhul peaks isik, kes ehitustegevuse käigus või ehitamise tulemusena hakkab juhtima sadevett maaparandussüsteemi, teadma, et tal lasub kohustus tasuda lisavee juhtimisega kaasnevad maaparandushoiu kulud. Eelnevat silmas pidades ning juhaks, kui lisavee</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata. Valla üldplaneeringus ei soovita ümber kirjutada kehtivaid seadusi ja muid õigusakte, kuna võimalikul õigusakti muutmisel tekib segadus, mis kehtib. Esitatud ettepanekud on kõik väljavõtted seadusest.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaari
			<p>maaparandussüsteemi juhtimise vajadus peaks tekkima, <u>soovitame üldplaneeringus käsitleda ka lisavee maaparandussüsteemi juhtimisega seotud nõudeid ning sellega kaasnevaid maaparandushoiu kulude tasumise kohustusi.</u></p> <p>Maaeluministerium kinnitab, et oleme ka edaspidi valmis tegema igakülgset koostööd, et saavutada üldplaneeringus parimad lahendused väärtusliku põllumajandusmaa kaitseks ning edaspidiseks maal atraktiivse elu- ja ettevõtluskeskkonna, sealhulgas arenguvõimelise põllumajanduse tagamiseks</p>	
19	Aivar Kelder	08.06.2021 (registreeritud 09.06.2021 nr 7-1/2081)	<p>Palun Võru valla detailplaneeringu koostamisel arvestada minu soovi muuta mulle kuuluva Võru vallas asuva Soosaare kinnistu (kü nr. 91804:004:0216) sihtotstarvet osaliselt vastavalt minu poolt esitatud maaplaneerimiskavale, millega kinnistu jaguneks elamumaaks ca 4 ha (siiani olnud õuema) ja tootmiskaaks ca 3,6 ha</p> <p>20 aasta jooksul pole kinnistu põhiliselt leidnud kasutamist tootmiskaasna, küll on aga suurepärased tingimused elamumaaks (paisjärv ,oja , kõrghaljastus,hooldatud territoorium), linnalähedus,kõvakattega teed,puurkaev , elektrivõimsus.</p>	Ettepanekuga arvestatakse.
20	Riigimetsa Majandamise Keskus	09.06.2021 nr 3-1.1/2604 (registreeritud 7-1/1586-5)	<p>https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=409513</p> <p>1. Väärtuslik põllumajandusmaa nimistus on kokku 235 erinevat riigimaa tükki – Väärtusliku põllumaana kasutuses(rendile antud) 18 põllu – ja rohumaa tükki. Valdav osa väärtusliku põllumaad kihis olevatest RMK maadest kaetud metsaga (kõlvik MT).Väärtuslike põllumaade kiht lisatud kirjale. <i>(lisatud tabel vt kirjast)</i></p> <p>2. Tiheasustusalade koosseisu on arvatud RMK metsaosad tiheasustusega piirnevate aladelt. RMK on need alad valdavalt kõik määratlenud, kui kõrgendatud avaliku huviga alad. Palume kõik RMK metsaosad välja arvata tiheasustusalade piiridest (lisatud). Oleme nõus vaid Võru metskond 53 (91803:001:003 Mustjärv) arvamisega tiheasustusalade hulka.</p> <p>3. Üldplaneeringus kirjeldatud olemasoleva matkarajana Metsavenna matkarada Paidra järve ümbruses. Nimetatud matkaraja kohta puudub RMK-l teadmine ja selle rajamist pole RMK-ga kooskõlastatud ja sõlmitud matkaraja kasutamiseks lepingut. Lasva terviseraja asukoht endise Lasva valla poolt RMK-ga kooskõlastatud, kuid kasutuslepingut pole sõlmitud. Planeeritavatest matkaradadest on RMK maadele kavandatud Järvere 2 matkarada ja Järvere-Sulbi matkarada. Kolme erineva matkaraja planeerimist Järvere ja selle lähiümbruse metsa ei pea RMK otstarbekaks.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Palun selgitada, kas saame õigesti aru, et teete ettepaneku arvata RMK metsamaad väärtusliku põllumajandusmaa kihist välja? 2. Ettepanekuga ei arvestata. Selgitame, et tiheasustusalad on määratud maareformi- ja looduskaitseaduse alusel ning maareformiseaduse kohaseid tiheasustusalasid ei muudeta. 3. Ettepanekuga ei arvestata, kuna tegemist on vana rajaga ja inimesed on harjunud seda kasutada, Märgime selle üldplaneeringus kavandatava matkarajana.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>4. Paatide sildumiskoha ja supelranna ala ei ole planeeringuga ette nähtud Verijärvele. Arvestades, et Verijärve ääres asub RMK Verijärve lõkkekoht ja matkarada, ning ala külastatavus Kose aleviku elanike poolt on kõrge, võiks kaaluda supelranna ja paatide sildumiskoha planeerimist Tammi kinnistule (91804:003:0412) Verijärve kaldaalale.</p> <p>5. Väärtuslike rohealadena määratletud üldplaneeringu eelnõus 136 ala. RMK käsitleb neid , kui tulevasi KAH (kõrgendatud huviga alasid) .Väärtuslikul rohealal on metsa majandamiseks plaanitud rakendada põhimõtteid , mida RMK rakendab KAH alade metsade majandamisel. RMK soovib kohaliku omavalitsusega läbi arutada väärtuslike rohealade määratlemise põhimõtted, et neid alasid võiks üldplaneeringus käsitleda kui KAH-alasid, RMK on hinnanud , et nn. RMK KAH alasid võiks olla ka kohtades, mis ei ole otseselt seotud tiheasustusaladega, kuid kus avalik huvi võib olla suur .Üldplaneeringus saavad need metsad olla ükskõik, mis nime all – tähtis on, et me omavahel oleme läbi rääkinud, milliseid metsaosi KOV territooriumil hakkab RMK käsitlema KAH aladena ja kuhu koostatakse ka majandamise kavad. Väärtuslike rohealade määratlemisel kuni 300 m joone kaugusele jääva metsa rohealasse määramine ei ole kõigil juhtudel põhjendatud ja otstarbekas. RMK soovib KAH-alad määratlemisel lähtuda põhimõttest, et oleks tagatud ala terviklikkust ja arvestatud metsaeraldiste paiknemist , piirnemist tiheasustusalaga, või külaga.</p> <p>6. Maakasutuse juhtotstarve on territooriumi kasutamise valdav otstarve, mis annab määratletud piirkonnale või kvartalile edaspidise maakasutuse põhisuunad. Ebaselgeks jääb, mis põhjusel on määratud sihtotstarve „ tootmismaa“ 4 RMK maaüksusele (lisatud tabel).</p> <p>RMK on nõus eespool toodud ettepanekuid arutama Võru valla ja planeeringu koostaja osalusel.</p> <p>(allkirjastatud digitaalselt) Agu Palo</p>	<p>4. Ettepanekuga arvestatakse.</p> <p>5. Ettepanek teha eraldi töökoosolek, kus teemat käsitleda. Kehtiv planeerimisseadus ei anna võimalus määrata KAH-alasid, seetõttu on nõ tundlikumad metsaalad määratud väärtuslike rohealadena. Seoses planeerimisseaduse muutmisega on võimalik, et peame edaspidi paigutama selle osa väärtuslike maastike peatükki.</p> <p>6. Täpsustame ka nimetatut eraldi töökoosolekul.</p>
21	Keskonnaamet	09.06.2021 kiri 6-5/21/9228-2 (registreeritud 7-1/1586-6)	<p>https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=409714</p> <p>Keskonnaamet esitab ettepanekud Võru valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi <i>KSH aruande eelnõu</i>), Võru valla üldplaneeringu (edaspidi <i>ÜP</i>) ning üldplaneeringu jooniste kohta teemavaldkondade kaupa, mille alusel palume dokumente korrigeerida.</p> <p>I Maavarad</p>	

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>1.1 KSH aruande eelnõu lk 96 märgitakse: „Eelnevat arvesse võttes teeb KSH koostaja ettepaneku üldplaneeringu protsessist eraldiseisvalt alustada kohalikul omavalitsusel Kose aleviku tiheasustusosal paikneva Kose kruusamaardla aktiivse reservvaru passiivseks varuks määramise protseduuriga.“ Keskkonnaamet märgib siinjuures, et menetluses on Kose liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnavalga muutmise taotlus (taotlus hetkel arvamuse saamiseks saadetud KOV-i). Taotletakse Kose liivakarjääri laiendamist (täiteliiva 8 plokk, aktiivne tarbevaru), kaevandamise tulemusel kujuneks sinna lõpuks 1,17 ha suurune veekogu, ülejäänud ala korrastatakse rohumaaks.</p> <p>1.2 KSH aruandes lk 111 märgitakse: „Võru vald paikneb devoni ajastu liivakiviladestul ja seetõttu ilmestavad maastikku arvukad mandrijää taandumisel tekkinud moreenist koosnevad pinnavormid. Vallas leidub loodusvaradest peamiselt vaid liiva ja kruusa. Liiva kaevandatakse Tabina, Loosi, Kaku, Piiraja, Piusa, Pugastu ja teistes väiksemates karjäärides ning kruusa näiteks Jaani karjääris. Kurgsoo turbatootmise alalt kooritakse turvast (Võru valla toimekeskkonna analüüs 2018) (vaata ka tabelit 3.2)“. Ettepanek on käsitleda geoloogia osa täpsemalt, käsitledes aluspõhja (Võrumaal Devoni ajastu settekivimid) ja pinnakatte (Kvaternaari ajastu settekivimid) kirjeldust eraldi. Asendada mõiste <i>loodusvarad</i>, mõistega <i>maavarad</i>. Karjääride loetelus on mõned karjäärid, kust tegelikkuses erinevatel põhjustel kaevandamist siiski ei toimu. Kasutada mõistet <i>turbatootmisala</i> (mitte turbatootmise alalt), ka <i>koorimine</i> oleks mõistlik asendada mõistega <i>kaevandamine</i>. Täpsustame, et Kurgsoo turbamaardlas on mitu eraldi toimivat turbatootmisala. K 112 Üleriigilise tähtsusega on Kaku liivamaardla (Võru maakonnaplaneering 2030+). Juhime tähelepanu, et maapõueseadus enam ei liigita maardlaid üleriigilise ja kohaliku tähtsusega maardlateks, seetõttu puudub vajadus Kaku liivamaardla eraldi mainimiseks. Lk 152 asendada mõiste <i>rekultiveerimistingimused</i> mõistega <i>korrastamistingimused</i>. Maapõueseadusest lähtuvalt on korrektne kasutada mõisteid <i>korrastamistingimused</i>, <i>kaevandatud maa korrastamiseks</i>, jne (nende asemel on kasutatud <i>rekultiveerimistingimusi</i>, <i>rekultiveerimiseks</i>).</p> <p>1.3 Märgime, et Keskkonnaamet lähtub korrastamisel seadusandlusest tulenevatest nõuetest, mille järgi:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kaevandatud maa tuleb korrastada enne kaevandamisloa kehtivuse lõppemist. -Korrastamiskohustus säilib ka juhul, kui luba on kehtivuse kaotanud või kehtetuks tunnistatud. -Kaevandatud maa korrastatakse korrastamisprojekti kohaselt. Korrastamisprojekt koostatakse lähtuvalt Keskkonnaameti poolt antud korrastamistingimustest. Nõusoleku korrastamisprojekti rakendamiseks annab Keskkonnaamet. <p>Võru valla enamik liiva- ja kruusakarjääre paiknevad eramaadel. Juba kaevandamisloa andmisel määratakse kaevandamisloale korrastamise suund (praktiliselt tavaliselt, kas metsamaa, veekogu, rohumaad). Kuna kaevandamisload kehtivad tavaliselt 15 aastat ning neid on võimalus pikendada</p>	<p>1.1. Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p> <p>1.2. Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse. Mõiste rekultiveerimine viidatud lk 152 on 2019. a koostatud eraldi dokument "Võru valla üldplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamiskavatsus."</p> <p>1.3. Võtame teadmiseks.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>veel 15 aastat (kui maavaravaru ei ole suudetud ammendada), siis mõningatel juhtudel mäeeraldise maaomaniku soov maa-ala korrastamise osas võib aja jooksul muutuda, nt ala korrastada elamumaaks.</p> <p>II. Jäätmed</p> <p>2.1. ÜP punktis 6 „Kohaliku tähtsusega jäätmeäitluskohtade asukohta ja nendest tekkivate kitsenduste määramine“ on avalikkusele suunatud jäätmeäitluskohtadeks vallas Umbsaare jäätmekeskus ja Vastseliina keskkonnajaam. Juhime tähelepanu, et keskkonnaregistri andmetel on äitluskohtadel järgmised nimed: Umbsaare ümberlaadimisjaam, Umbsaare kogumiskeskus ja Vastseliina jäätmejaam. Märgime, et dokumentides tuleb jäätmeäitluskohti nimetada läbivalt ühe nimetusega. Näiteks lk 19 on nimetatud Umbsaare jäätmejaam. Palume täpsustada, kas siin on mõeldud uut jäätmejaama.</p> <p>Palume punktis 6 täpsustada, kas planeeritavad kompostimisplatsid on kogumis-või äitluskohad? Kas kavandatakse kompostida ainult aia-ja haljastujäätmeid või ka köögi-ja sööklajäätmeid?</p> <p>Kaaluda kompostimisplatsi/väljaku rajamist Umbsaare ümberlaadimisjaama juurde.</p> <p>2.2 KSH aruande eelnõus lk 19 on toodud: „Valla territooriumile jäävad kolm tänaseks suletud prügilat: Osula, Vastseliina ja Räpo“. Täpsustame, et lisaks asuvad ühinenud valla territooriumil järgmised suletud väikeprügilad: Vivva, Lasva, Pindi, Sõmerpalu, Väimela. Palume need kanda kaardile ja kajastada tekstis.</p> <p>2.3 KSH aruande eelnõus punktis 3.5.4 on toodud valla territooriumil paiknevad jäätmeäitluskohad (tabel 3.8). Esitatud tabelis on jäätmeäitluskohad, mis enam ei tööta. Ettepanek on mittetöötavad äitluskohad tabelist välja jätta. JKK8600069, JKK8600057, JKK8600095, JKK8600116, JKK8600040, JKK8600068, JKK8600121, JKK8600022, JKK8600063, JKK8600061, JKK8600016, JKK8600063, JKK8600039, JKK8600113, JKK8600112. Lisaks on TIMCAR AGRO OÜ tabelis olevad äitluskohad (JKK8600128, JKK8600126, JKK8600130, JKK8600129, JKK8600127) arhiveeritud ning antud uus JKK8600148 TIMCAR AGRO põllud Võru vallas.</p> <p>2.4 KSH aruande eelnõu punkti 3.5.4.1 palume lisada Umbsaare ümberlaadimisjaam lisaks Umbsaare kogumiskeskuse ja Vastseliina jäätmejaamale. Samas punktis on toodud, et Umbsaare jäätmejaama rajatakse täiendav taristu ehitusjäätmete sortimiseks ja taaskasutamiseks. Kas on plaanis rajada ka Umbsaare jäätmejaam? Palume dokumentides jäätmeäitluskohti nimetada läbivalt ühe nimetusega.</p> <p>2.5 KSH aruande eelnõus lk 89. Lisaks kalmistustele tekib kompostimiseks sobilikke biojäätmeid ka suuremate parkide ja haljasalade hooldusest. Ilmselt on siinkohal mõeldud <i>kalmistuid</i>.</p>	<p>2.1. Ettepanekuga arvestatakse</p> <p>2.2. Ettepanekuga arvestatakse ning KSHd täiendatakse</p> <p>2.3. Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p> <p>2.4. Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p> <p>2.5. Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaari
			<p>Samal lehel on kirjas: „Teisalt on oluline märkida, et kompostimisega kaasneb vähemal või rohkemal määral (sõltuvalt kompostimise viisist) ebameeldiva lõhna teke. Siiski ei saa lõhna teket täielikult välistada. Kompostimisplatsi asukoha valikul tuleks võimalusel eelistada nt jäätmejaamade või roveepuhastite territooriumi lähedust.“</p> <p>Teemeettepaneku kompostimisel tekkiva lõhna häiringut/mõju käsitleda põhjalikumalt, kui kompostimine toimub roveepuhastil või selle läheduses.</p> <p>2.6 KSH aruande eelnõu tabeli 3.9 kohaselt on välja pakutud kompostimisplatsi asukohtadeks Verijärve ja Meegomäe. Märkime, et Võru linna kompostimisväljak asub Võru kalmistu juures, mis jääb Koselt ja Puigalt 2-4 km kaugusele. Samuti on võimalus kompostimisväljak/plats rajada Umbsaare ümberlaadimisjaama juurde. Ettepanek on dokumendis välja tuua mõistlik kompostimisplatside arv vallas. Samas jääb arusaamatuks kas kavandatavad platsid on kogumisplatsid või siiski toimuks neil ka töötlemine (kompostimine)?</p> <p>2.7 KSH aruande eelnõu lk 89 on viidatud Võrumaa omavalitsuste ühisele jäätmekavale 2015–2020. Märkime, et hetkel kehtib Võru maakonna omavalitsuste ühine jäätmekava 2020-2025. Palume arvestada kehtiva jäätmekavaga.</p> <p>III. Metsandus</p> <p>ÜP-s punktis 18 märgitakse:</p> <p>3.1 „Väärtuslike rohealade metsade majandamisel tuleb koostada metsamajandamiskava ning kooskõlastada see vallavalitsusega“.</p> <p>Palume täpsustada, kas raied nendel aladel on keelatud kuni metsamajandamiskava koostamiseni? Metsamajanduskavade koostamist reguleerib metsaseadus (MS), kas seda on vaja ÜP-ga reguleerida. Arusaamatuks jääb millal ja kuidas toimub kavade kooskõlastamine vallavalitsusega, kas enne andmete kandmist metsaregistrisse. Alale jääb ka eraomandis olevaid kinnistuid, kus metsamajanduskavad koostatakse erinevate metsakorraldusfirmade poolt, kuidas tagada, et need enne metsaregistrisse kandmist kooskõlastatakse.</p> <p>Täpsustamata on jäetud, kas hiljem võib kavandada vaid metsamajanduskavas määratud raieid. Sanitaarraiet ei saa alati metsamajanduskavaga ette planeerida.</p> <p>3.2 „Noortes ja keskealistes metsades tehakse hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele“.</p> <p>Palume täpsustada hooldusraiete reguleerimise vajadust üldplaneeringuga. Juhime tähelepanu, et MS-ga on hooldusraiete tegemine reguleeritud ja defineeritud. Kui seda ikkagi tahetakse ka üldplaneeringuga reguleerida, siis tuleks täpsustada mõistet „vastavalt vajadusele“.</p> <p>3.3 “Määratud 300 m joone servalale jääva metsa või selle osa kõrgendatud avaliku huvi ulatus täpsustatakse metsakorraldustööde alguses koostöös metsaomaniku, omavalitsuse ja piirkonna elanikega“.</p>	<p>2.6. Üldplaneeringus on määratud võimalikud tulevased asukohad. Nende elluviimine ja täpne arv määratakse edaspidi peale üldplaneeringu kehtestamist.</p> <p>2.7. Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p> <p>III</p> <p>Metsamajandamist käsitlev peatükk ja tingimused vaadatakse põhjalikult ringi. Väärtuslike metsaalade käsitus viiakse tõenäoliselt väärtuslike maastike peatüki alla. Samas soovitakse enamus viidatud punktidest sisse jätta võimalikuks kaalutusotsuseks. Võimalik tõlgendamine tulebki teha edasistes kaalutusotsustes – üldplaneeringu tekstis ei ole võimalik kirjeldada erialaspetsialisti ekspertteadmisi.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>Kõrgendatud avaliku huviga ala peab olema täpselt määratud ja vastavale digitaalselt loetavale kaardile kantud, vastasel juhul ei ole Keskkonnaametil seda võimalik oma töös rakendada.</p> <p>Palume täpsustada, kuidas tagatakse koostöö metsaomaniku, omavalitsuse ja piirkonna elanikega, kas seda peab tegema metsakorraldust tegev firma või metsaomanik. Alale jääb ka eraomandis olevaid kinnistuid kus metsamajanduskavad koostatakse erinevate metsakorraldusfirmade poolt, kuidas tagatakse, et enne metsakorraldustööde algust kõrgendatud avaliku ala ulatus täpsustatakse.</p> <p>3.4 „Raied planeeritakse maastikku sobitatud lankidena“. Juhime tähelepanu, et see on väga üldsõnaline piirang, mis jätab rakendamisel palju tõlgendusruumi.</p> <p>3.5 „Metsa raiumisel alustatakse metsast, mis on vanem või mille tervislik seisund on halb“. Palume täpsustada mõistet „<i>metsa tervislik seisund on halb</i>“.</p> <p>3.6 „Raielangid sobitatakse maastikku vältides suurte avatud vaadete tekkimist“. See on väga üldsõnaline piirang, mis jätab rakendamisel palju tõlgendusruumi.</p> <p>3.7 „Lageraie lankidega ei ületata väljakujunenud metsaradasid ja teid“. Täpsustada milliseid teid on mõeldud, vastasel juhul ei ole võimalik seda rakendada.</p> <p>3.8 „Lageraie puhul jälgitakse selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alustata lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets“. Märgime, et MS reguleerib alade uuenuks lugemist, kas seda on vaja täiendavalt üldplaneeringuga reguleerida. Täpsustada mõistet „<i>noor mets</i>“.</p> <p>3.9 „Teede ja radade ääres jäetakse lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20-70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe“. Taoline sõnastus jätab palju tõlgendamisruumi, kuhu need säilikpuud tuleb jätta, „<i>Teede ja radade ääres</i>“, kui kaugele teest see ulatub.</p> <p>3.10 „Uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet“. Märgime, et metsade uuendamise ja uuenemise kohustust reguleerib MS, kas seda on vaja ÜP-ga täiendavalt reguleerida.</p> <p>3.11 „Eriolukordade –tormi-ja muude oluliste metsakahjustuste –tõttu tekkivatest töödest teavitab metsaomanik vallavalitsust eraldi ning see võib tuua kavandatud töödesse muudatusi“. Palume täpsustada, kuidas ja millal hakkab teavitamine toimuma. Õigem oleks sõnastada: „<i>Raie kooskõlastatakse kohaliku omavalitsusega enne metsateatise esitamist</i>“.</p> <p>IV. Vesi</p> <p>4.1 Palume üldplaneeringus ja KHS-s arvestada uuendatud Võru valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava 2021-2032.</p> <p>4.2 KSH aruande eelnõu punktis 3.5.2.1. täpsustame, et praeguseks on ka Võlsi suvilapiirkonda ning Kirumpäele reoveekogumisalad moodustatud.</p>	<p>4.1 Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse ja planeeringu seletuskirjas viidatakse arengukavale.</p> <p>4.2 Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>4.3 Üldplaneeringu joonistele palume kanda ka kavandatavad reoveekogumisalade piiride muudatused (nt Väimelas, Sõmerpalus)</p> <p>4.4 Palume üldplaneeringu joonisele kanda veehaarete asukohad ja kitsendused.</p> <p>4.5 ÜP-s ptk 10 on nimetamata jäänud Vagula järve ääres olev Kodsoranna supluskoht. Palume see lisada.</p> <p>4.6 ÜP ptk11. KSH eelnõus on märgitud, et Võru valla üldplaneeringu eskiisil on kajastatud Võhandu jõe üleujutusohuga seotud riskipiirkond arvestades 1% üleujutuse esinemise tõenäosust ning uusi tiheasutusalasid sinna ei kavandata. ÜP eskiisile on kantud Võhandu jõe kõrgveepiir. Teiste vallas esinevate üleujutusohuga alade arendamisel on KSH-s tehtud ettepanek seada ÜP-s täiendavad ehituspiirangud. Üp seletuskirjas on aga kajastatud ainult Võhandu jõe üleujutusohuga ala. Palume ÜP-s kajastada Tamula järve ning Vagula järve üleujutusohuga seotud riskipiirkondade arendamise tingimusi.</p> <p>V. Radoon</p> <p>5.1 KSH aruande eelnõu lk 18 märgitakse: „Vastavalt Eesti Ehitustandardis kehtestatud juhiste (EVS:840 2017) on Võru valla territooriumil vajalik mõõta Rn-sisaldust enne uute ehituste püstitamist, et selgitada radoonivastaste meetmete kasutamise vajalikkust või mittevajalikkust.“ Täpsustame, et standard EVS 840:2017 „Juhised radoonikaitse meetmete kasutamiseks uutes ja olemasolevates hoonetes“ ei täpsusta, millistest pinnaseõhu radoonisisalduse väärtustest alates oleks vaja enne uute ehitiste püstitamist pinnaseõhu radoonisisaldust mõõta, et selgitada välja radoonivastaste meetmete kasutamise vajalikkust või mittevajalikkust. Pinnaseõhu radoonisisaldus on üks rohkem kui kümnest sisendparameetrist, mille põhjal on võimalik arvutuslikult hinnata tulevase hoone siseõhu radoonisisaldust, mille aasta keskväertus hoone tavapärasel kasutamisel on õigusaktidega reguleeritud. Pinnaseõhu radoonisisalduse mõõtmise vajadust saab eelnevalt hinnata muude sisendparameetrite eeldatavatest väärtuste vahemikest lähtudes. Pinnaseõhu mõõtmise vajaduse üle otsustamise võiks jätta ehitusprojekti koostajale, kui viimane leiab, et mõõtmine on vajalik optimaalse, kõigile ehitisele esitatavatele nõuetele vastava projektlahenduse leidmiseks.</p> <p>5.2 KSH aruande eelnõus lk 21 märgitakse: „WHO (2009) soovib eluruumide õhu radoonisisalduse tasemeks 100 Bq/m³, et võimalikke terviseriske minimeerida. Kui aga seda</p>	<p>4.3 Lõplik otsus reoveekogumisala piiride näitamise osas tehakse planeeringu kokkupanemisel kooskõlastamiseks. Praegune seisukoht on, et reoveekogumisalad jäävad üldplaneeringust eraldi olevateks otsusteks, seega ei kehtestata üldplaneeringuga reoveekogumisalasid.</p> <p>4.4. Ettepanekut ei arvestata. Üldplaneeringuga ei kehtestata veehaarete asukohtasid ja seetõttu ei ole asjakohane küsitud infot esitada.</p> <p>4.5. Ettepanekut arvestatakse.</p> <p>4.6. Ettepanekut arvestatakse ja määratakse ehitustingimused.</p> <p>5.1 Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p> <p>5.2 Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>numbrit ei ole võimalik riigi iseärasuste tõttu saavutada, ei tohiks radoonisisalduse tase ületada 300 Bq/m³, mille puhul on tegemist juba kõrge radooniriskiga ning mis vajab radoonitõrje meetmete kasutusele võtmise kaalumist.“</p> <p>Täpsustame, et WHO ei räägi konkreetsete eluruumide õhu radoonisisaldusest, vaid annab soovitusi riikidele, milline võiks olla eluruumide õhu radoonisisalduse nn viitetase. Oma soovitusena viitab WHO, et seniste uurimuste põhjal saab lugeda tõendatuks, et ei ole välistatud kopsuvähi riski kasv eluruumide siseõhu radoonisisalduse juures alla 200 Bq/m³ (WHO 2009 lk. 4, 10, 12, 90). WHO ei analüüsi seejuures, milline võib olla taseme saavutamiseks vajalike vahendite kulutamise optimaalsus. WHO soovib, et riiklik viitetase ei peaks olema kõrgem kui 300Bq/m³, nimetamata seejuures kaasnevat riski kõrgeks või madalaks, kuid see on tase, millest kõrgema taseme korral eluruumides „võivad parendusmeetmed olla soovitatavad või nõutavad“ (WHO 2009 lk. XI). Asjakohane lähenemine on iga riigi otsustada.</p> <p>5.3 KSH aruande eelnõu lk 21 esimese lõigu kokkuvõttes toodud järeldeusega, et detailsemate uuringute läbiviimine hoonete projekteerimisel on asjakohane, sellega Keskkonnaamet nõustub.</p> <p>5.4 KSH aruande eelnõu lk 21 ja lk 97, lõigus „Leevendav meede“ on formuleering rangem. Selles sätestatakse, et projekteerimisel on detailsemate radooniuuringute läbiviimine vajalik. Märgime, et radooniuuringute läbiviimine ei pruugi tingimata vajalik olla. Radoonivastaseid meetmeid on võimalik rakendada ka ennetavalt või võivad arvutused näidata, et ka kõrge, kuid mõistliku eeldatava pinnaseõhu radoonisisalduse korral on projektlahendus hoone nõuetele vastavuse tagamiseks piisav. Vajalik on uuringu vajadust kaaluda. Vastutus konkreetsete uuringute üle täpsema otsustamise osas peaks olema projekti koostajal, lähtudes ehitusseadustiku § 13, mis sätestab, et projekti kohaselt ehitatav ehitus peab vastama ehitisele kehtestatud nõuetele.</p> <p>VI. Looduskaitse</p> <p>Märgitakse, et üldplaneeringuga jäävad kehtima varasemad detailplaneeringutega kehtestatud ehituskeeluvööndite vähendused. Palume selguse huvides dokumentatsioonis välja tuua kehtima jäävad varasemad kalda ehituskeeluvööndi vähendamised.</p>	<p>5.3 Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p> <p>5.4 Ettepanekuga arvestatakse, KSH aruannet täiendatakse.</p> <p>VI Ettepanekuga arvestatakse, seletuskirja lisatakse loetelu planeeringutest.</p>
22	Aleks Pai	09.06.2021 (registreeritud 7-1/1596-1)	<p>eristada veealade juhtfunktsiooniga aladest vesiviljeluseks kasutatavad ja määratleda selleks planeeritavad alad. Enamikel juhtudel paiknevad olemasolevad ja perspektiivsed vesiviljelusalad avalikult kasutatavate veekogude ääres, millest tulenevad osad viited seadusandlusele. Sellised objektid on rajatud eri aegadel erinevatel õiguslikel alustel (vähesed detailplaneeringu alusel). Väikesemahulise tootmise korral ei ole vajalik ka vee erikasutuse vormistamine ja selle tõttu on osade vesiviljelusalade tuvastamine ilma üldplaneeringus fikseerimata raskendatud. Kinnistuomanikel on soov vesiviljeluseks uued alad kasutusele võtta ja see on üldplaneeringuga määratletud aladel kiirem ja odavam. Ei oma</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata, kuna see pole asjakohane. Vesiviljelusalad ei ole maakasutus või tegevus, mida tuleb määrata üldplaneeringuga.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>ülevaadet kogu Võru valla kohta , aga endise Sõmerpalu valla vastavatest aladest võin ülevaate koostada, juhul kui käesolev ettepanek leiab heakskiidu.</p>	
23	Transpordiamet	11.06.2021 kiri 7.1-2/21/10623-2 (registreeritud 11.06.2021 nr 7-1/1586-7)	<p>1. Riigiteed on üldplaneeringu kaardil värviga eristatud, kuid ei ole nummerdatud. Kuna riigitee on riigile kuuluv tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab Transpordiamet, siis palume selguse huvides joonistele kanda ka riigiteede numbrid.</p> <p>2. Täname, et olete kõik meie ettepanekud riigiteede kaitsevööndite osas kaarte koostades arvesse võtnud, kuid palume ühtlustada ka seletuskiri ja kaardimaterjal – kajastada meie ettepanekute viimased neli teelõiku (Vasteliina alevikus riigitee nr 25176 ja nr 25211; Väimela alevikus riigitee nr 64 ja nr 25149) lisaks kaartidele ka seletuskirja tänava kaitsevööndi laiendamise ettepanekute pt 5.6 koondnimekirjas.</p> <p>3. Eelnevale punktile lisaks peame vajalikuks Väimela aleviku piires riigitee nr 64 km 4,7-5,14 lõigus tulenevalt kiirusrežiimist ning maakasutusest samuti 30 m kaitsevööndi määramist. Meie seisukohalt on võtmeküsimusteks riigitee ohutus ja toimimine, mida kaalume juhtumipõhiselt. Kinnitame, et teekaitsevöönditesse ehitamine ei ole keelatud. 30 m laiuste kaitsevööndite määramine Väimela alevikus näitab vaid seda, et soovime endale laiemat kaalutlusruumi kõrgendatud liiklusriskidega riigitee lõikudes, kus ehitusloakohustuslike ehitiste ehitamine riigitee kattest 10 m kaugusele võib avaldada eeldatavalt olulist mõju inimeste tervisele, varale ja/või heaolule ning vajab kohakesket kaalutlemist.</p> <p>4. Võru maakonnaplaneeringuga on Vana- Vasteliina linnuse lähialale kavandatud perspektiivne ümbersõit. Riigiteel liikleja ohutuse seisukohast näeme vajadust perspektiivse teekoridori kandmiseks kaardile. Olemasoleva tee asukoht ja kulgumine Vasteliina linnuse juures ja Piusa jõe ürgorus on mittesobiva lahendusega: tee on kurviline ja kitsas, tee laiendamine ehitustehniliselt keerukas ja ebaproportsionaalselt kulukas. Maakonnaplaneeringuga on antud arengusuund ning tulevikus finantsiliste vahendite ilmnemisel on võimalik ümbersõit võtta arenduskavasse.</p> <p>5. Oleme oma 06.06.2018 kirjas nr 15-2/18/22420-2 punktides 3 ja 4 andud ettepanekud ja soovitused oma kogemusest ja pädevusest tulenevalt. Me ei eelda, et kõiki eelnimetatud kirja punkte 1:1 planeeringus kajastatakse, aktsepteerime ka seda, kui vallavalitsus võtab info teadmiseks. Palume arvestada, et transpordimaa on vajalik eelkõige tee ja selle koosseisu kuuluvate rajatiste paigutamiseks, riigitee kaitsevööndisse hoonete kavandamine on põhjendatud väljakujunenud hoonestusjoonega ning uutel moodustatavatel katastriüksustel puudub õigus igaljuhul eraldi juurdepääsu saamiseks riigiteelt. Need punktid on meie sõbralik soovitus, sest varajasemas praktikas oleme tähele pannud, et nt tehnovõrkude kavandamise või juurdepääsude rajamise tingimuste osas on täpsematest suunistest väga huvitatud riigiteega</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ettepanekut arvestatakse, teede numbrid lisatakse. 2. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse. 3. Ettepanekuga arvestatakse (planeeringu koostamise ajal on toimunud aleviku piiri muutus) 4. Maakonnaplaneeringukohane möödasõit on kaardil esitatud kohaliku teena. Edasisel koostamisel näitame seda kas uue tee trassikoridorina või oluliselt muudetava teelõiguna. 5. Ettepanekutega arvestatakse.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			kõlgnevate maade omanikud ning arendajad, kes nende algteadmistega on saanud teha kohe selgemaid ruumilisi otsuseid.	
24	GartnerGrupp OÜ	11.06.2021 (registreeritud 7-1/2116)	Palun näidata Võru valla üldplaneeringu põhikaardil juurdepääs Sooääre kinnistule katastrinumbriga 91701:001:0849	Ettepanekuga ei arvestata. Juurdepääs lahendatakse 16.06.2021 algatatud detailplaneeringu koostamise käigus.
25	Tiina Hallimäe	11.06.2021 (registreeritud 7-1/2117)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Palun lisada Loosi mõisa pargi juurde parkla loomiseks vajalik märgistus. Palun lisada ka, et park on avalikuks kasutuseks mõeldud puhkeala. Loosi mõisa park on väga aktiivses kasutuses (külakiik, tantsu- ja lõkkeplats, kõlakoda) ning avalikke parkimiskohti väga vähe. Vaja oleks 20-30 parkimiskohaga parklat. Külaplatsi hakatakse kindlasti rohkem kasutama, kuna rajamisel on madal-seikluspark. Vt joonist Parkla. 2) Laiendada planeeritava väärtusliku maastiku piiri nii, et jääks Loosi-Vastseliina teelt nähtavad vaated jääks sisse. Antud teelõigult avanevad kaunid vaated. Vt joonist Väärtuslikud alad 3) Lisada Tabina järve äärde paadi sildumiskoht ja olemasolev supluskoht. Vt joonist Tabina. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ettepanekuga arvestatakse. 2. Ettepanekuga arvestatakse. 3. Ettepanekuga ei arvestata, kuna nimetatud supluskoht on eramaal ja maomanik on teinud ettepaneku seda mitte näidata.
26	Kalle Jõgeva	11.06.2021 (registreeritud 7-1/2118)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Võhandu kallastel Mõrgi, Kääpa ja Puusepa külas on märgitud suur turbamaardla. Kas see tähendab, et mingil hetkel võib seal keegi turvast hakata kaevandama? Teisiti küsides: milline mõju on kaevandamisvõimaluse käsitlemisel/käsitlemata jätmisel tulevikus tehtavatele asjaomastele taotlustele? 2. Osa hajaasustuse elamuid asub elamumaal ja osa – väliselt samasuguseid majapidamisi – ei asu. Kas see on lihtsalt tehnilise bürokraatia arengujärgude tulemus või on sellel ka mingi mõju omaniku toimingutele? Näiteks ehitusload, maamaks jne? 3. Kuidas on kavandatud elektriliinide, võimaliku valguskaablitrassi ja vallateede paiknemine/rekonstrueerimine Puusepa külas? Praegused trassid ei asu mitte alati mõislikult ning takistavad maakasutust. Samuti soositakse liigselt läbivat liiklust vaatamata läheduses olevale ning paralleelselt kulgevale Võru-Räpina maanteele. 4. Raske on aru saada, millises arengujärgus (koostamisel, valmis) on kodulehel avaldatud kaardid valla erinevate osade kohta. Kas kaardimaterjali on kavas ka ühtlustada? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Üldplaneeringuga ei saa seda tingimusi maardla kasutamiseks. Maardla kasutuselevõtt toimub vastavalt kehtivale seadustikule. 2. Elamumaa juhtotstarve on üldplaneeringus esitatud tiheasustusaladel. Väljaspool tiheasustusalasid on maalise asutuse juhtotstarve sõltumata sellest, kas katastri sihtotstarve on elamumaa või maatulundusmaa. 3. Üldplaneering ei käsitle elektriliinide ja valguskaablite rajamist, nende asukoha määramine on projekti tase. Valla teed on määratud vallavolikogu otsusega määratud tervikteede nimekirjas. 4. Palun täpsustada küsimust. Kaardimaterjal on koostatud sama meetoodika kohaselt.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>5. Ettepanek Kuna kaardilt on kohati raske aru saada, mida tegelikult ühes või teises külas toimetada tohib, siis võiks olla iga küla kohta mingi selgitav tekst. Veel parem, kui lisaks on tabel, mille ridades külanimed ja veergudes tähtsamad tegevused, mida kehtestav planeering antud külas lubab/keelab teha. Näiteid: 1) minimaalne üksikelamu krundi suurus 2) lubatud ehitada suur kanala (võiks ilmselt üldistada partde jne kohta ka) Vallavalitsuse igapäevatöö kogemus lubab seda nimekirja ilmselt oluliselt pikendada. Aastakümneid on üldplaneeringute sisu väga valdavalt osa elanikest külmaks jätnud. Oma koduküla osas oldaks ilmselt oluliselt rohkem huvitatud. Sadade lehekülgede erinevate dokumentide lugemine kipub isegi kogunud ametnikel üle jõu käima. Leheküljega infot koduküla kohta jõuab ikka üle vaadata.</p>	<p>5. Edasisel planeeringu koostamisel võimalusel arvestatakse seda ettepanekut. Valdavalt on üle valla tingimused samad ja sellisel juhul ei ole otstarbekas teha tabelit kus muutub vaid küla nimi, kuid muu osa on sama.</p>
27	Timo Raudsik	11.06.2021 (registreeritud 7-1/2126)	<p>Palun muuta kataster 76702:002:0082 kasutusotstarve Võru valla uues üldplaneeringus täies ulatuses tootmiskaas</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>
28	Meelis Liivaoja	11.06.2021 (registreeritud 7-1/2131)	<p>Minu kinnistul Ortuma küla Utra talu olevale Utra lumbile on planeeringus märgitud kaldakaitse vöönd.Kuna Lump on vanematel lastud kaevata ja asub eramaal,siis palun sellele kehvad piirangud maha võtta planeeringust.Samu minu Meelis Liivaoja ja kaasomanik Urve Kõrs kinnistutele Utra 1 ja Utra 2 mingeid kaitsevõõtmekid ega reovee alasid planeerida!!! Teine ettepanek on Ortuma külas asuvale Hinsu -Ortuma asuvale riigiteele külavahelisele alale planeerida kiirusepiirang 50km/h majad asuvad teele lähedal ja tee on väga tolmas ja seoses sellega ohtlik!!!</p>	<p>Selgitame, et tegu on vee- ja looduskaitse- ja maaparandusseadustest tulenevate kitsendustega, mille piirjooned on üldplaneeringus esitatud selgitava infona. Üldplaneeringuga kinnistule kitsendusi ei seata.</p>
29	AS Eesti Raudtee	11.06.2021 kiri 21-1/1645-1 (registreeritud 11.06.2021 7-1/1598-4)	<p>https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?o=920&o2=13273&itm=410521</p> <ol style="list-style-type: none"> Arvestada AS Eesti Raudtee 18.06.2019 kirjaga nr 21-4/1304-3 esitatud ettepanekutega üldplaneeringus käsitlemiseks. Juhime tähelepanu üldplaneeringu põhikaardil on olemasolevad raudteeületuskohad tähistatud leppemärgiga „Planeeritud raudtee ületuskoht“. Teeme ettepaneku üldplaneeringu kaardimaterjalil kajastada eraldi leppemärkidega olemasolevate ja perspektiivsete raudteeületuskohade (samatasandiliste raudteeülesõidu- ja raudteeülekäigukohtade) asukohad ning olemasolevate ja perspektiivsete eritasandiliste ristumiste asukohad. Uute raudteeületuskohade (samatasandiline riste) või eritasandiliste ristumiste asukohtade kavandamisel tuleb juhendada valdkonnaga seotud normides, standardites ja regulatsioonides sätestatud nõuetest ning vastavalt säilitada tarvilik maa nendele juurdepääsuteede realiseerimiseks. Olemasolevad raudteeülesõidukohad Võru vallas on Kurenurme (549,912 km), Hännike (553,314 km), Sõmerpalu (556,24 km), Nursi (558,583 km), Vagula (564,394 km), Võlsi (567,705 km), Husari (578,142 km), Otsa (583,623 km), Lepassaare (587,923 km) ja Orava (73,128 km). 	<ol style="list-style-type: none"> Juhime tähelepanu, et viidatud kirjas olev on suures osas selline, mida kohalik omavalitsus ei peaks üle kehtestama. Kaalume, kas täiendavalt lisada nõ kõrgete objektide kavandamisega seonduv. Ettepanekuga arvestatakse, täpsustused tehakse kaardil. Teadmiseks võetud. Teadmiseks võetud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>5. Olemasolevad eritasandilised ristumiskohad raudteega asuvad Tallinn-Tartu- Võru-Luhamaa maanteel (maanteeviadukt), Hanikase-Tamme maanteega ristumisel (raudteeviadukt) ja Vastseliina – Meremäe – Kliima maanteega ristumisel (raudteeviadukt).</p> <p>6. Juhime tähelepanu, et planeeritud avaliku kasutusega teede Kamnitsa-Päka tee nr 5470001, Kahkva – Ruunamäe tee nr 5470004 ja Hanikase-Soena tee nr 5470018 ristumised raudteega on põhikaardil näidatud asukohtades, kus puudub nõuetele vastav raudteeületuskoht. Lisaks teavitame, et Hanikase- Soena tee ristumine raudteega on planeeritud raudtee muldkehasse 1887-ndal aastal rajatud läbiviigu (2,13 meetrit lai raudkivist, loodusliku põhja ja telliskivist võlvlaega veeviimar) kaudu, mis ei vasta avaliku tee raudtee alt läbiviimiseks kehtivatele nõuetele ja normidele. AS Eesti Raudtee saab selles asukohas kooskõlastada avaliku tee eritasandilise ristumise raudteega ainult lepingu sõlmimisel Hanikase-Soena tee omanikuga tingimustel, millega tee omanik võtab kohustuse avaliku tee läbiviimiseks kõnesoleva raudteerajatise vastavusse viimise eest vastavalt valdkonnaga seotud normides, standardite ja regulatsioonides sätestatud nõuetele.</p> <p>7. Planeeritud kergliiklusteede ristumiskohtades raudteega kavandada nõuetekohased raudteeülekäigukohad või lahendada raudteega ristumised eritasandilisena. Liiklusohutuse tagamiseks ja seoses rongide piirkiiruste tõstmise perspektiiviga tuleks uued avalike teede ja kergliiklusteede ristumised raudteega kavandada eritasandilistena. Uute raudteeületuskohtade (samatasandiline riste) kavandamisel tuleb hinnata nendega kaasnevat mõju liiklusohutusele.</p> <p>8. Teeme ettepaneku Sõmerpalu raudteeülesõidul raudteega ristuv tee määrata planeeringuga kohalikuks (valla) avaliku kasutusega teeks ja tähistada vastavalt põhikaardil.</p> <p>9. Teeme ettepaneku lisada üldplaneeringu seletuskirja, et lähtuvalt Vabariigi Valitsuse otsusest elektrifitseerida raudtee taristu on AS Eesti Raudtee alustanud kontaktvõrgu projekteerimise ettevalmistustöödega ning ehitus on kavandatud aastatele 2023-2028. Tartu-Koidula liinil ehitatakse välja kontaktvõrk ja nende teenindamiseks vajalikud autotrafo punktid, autotrafo punktide ja kontaktvõrgu vahelised toitekaablid, õhuliinid, mastid jms rajatise raudtee elektrifitseerimise otstarbeks. Seoses eeltooduga peab arvestama, et raudteemaale lisandub kitsendusi põhjustavaid tehnovõrke ja rajatise ning võib selguda väljapool raudteemaad asuvate kinnistute koormamise vajadus kontaktvõrgu seadmete ja uute elektriliinide rajamiseks. Võimalik kinnistute koormamise vajadus nende rajatiste teenindamiseks selgub projekteerimise käigus.</p>	<p>5. Teadmiseks võetud.</p> <p>6. Teadmiseks võetud.</p> <p>7. Ettepanekut ei arvestata. Kõik ristumised kavandatakse vastavalt kehtivale õigusele ning kohalik omavalitsus siin täiendavaid tingimusi ei sea.</p> <p>8. Planeeringulahendust korrigeeritakse vastavalt tervikteede nimekirjale, mis on avaliku väljapaneku järgselt volikogu poolt kinnitatud 2021 juuni kuus. Tee avalikku kasutust on võimalik määrata ka üldplaneeringut sõltumatult.</p> <p>9. Ettepanekut ei arvestata, kuna esitatu ei ole üldplaneeringuga reguleeritav kohaliku omavalitsuse poolt.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>10. Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ sätestab, et reisirongiliiklus on ainus riigisisene liikumisviis, mille abil on tulevikus võimalik vähendada märkimisväärselt aegruumilist vahemaad ning reisirongiliikluse kiirus, sagedus ja kasutusmugavus peavad kasvama kõigis Eesti jaoks tähtsates suundades. Ühtlasi näevad nii üleriigiline planeering kui mitmed transpordi arengukavad ette, et tulevikus tuleb rongide maksimaalset lubatud piirkiirust suurendada kuni 160 km/h Tallinna–Narva–Peterburi, Tallinna–Tartu–Pihkva ja Tartu–Valga– Riia liinidel. Põlva maakonnaplaneering 2030+ sätestab, et Tartu-Koidula liinil reisirongide piirkiiruse tõstmiseks 160 km/h tuleb raudteetrassi nendel kõveratel, mille raadius on väiksem kui 1300 m, arvestada raudtee trassi õgvendamise vajadusega. Lähtuvalt eeltoodust ja üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ uuendatud tegevuskavast (2020) on AS Eesti Raudtee alustanud paralleelselt elektrifitseerimise projektiga raudtee õgvendamise projekti eeltegevustega, et selgitada välja need kõverad, kus reisirongide liikumine 160 km/h täna ei ole võimalik. Eesmärk on õgvendada sellised kõverad luues võimaluse elektrifitseerida raudtee juba õgvendatud trassil. Võru valla haldusallas on vaja õgvendada Tartu-Koidula liinil olemasolevat raudteetrassi Orava-Koidula jaamavahe kõveras (73,1-73,7 km). Eelnimetatud õgvendus mahub ära olemasolevale raudteemaale, kuid toob kaasa raudtee kaitsevööndi muutumise. Palume arvestada rööbastee õgvendusega ja kajastada see üldplaneeringus arvestades õgvendusest muutuva raudtee kaitsevööndiga. Kui üldplaneeringu kaardi täpsusastme tõttu ei ole õgvendust võimalik üldplaneeringu põhikaardil kajastada, teeme ettepaneku käesolevas punktis toodud informatsioon õgvenduse kohta esitada seletuskirjas koos illustreeriva väljavõttega raudteetrassi õgvenduse asukohast koos õgvendusest muutuva raudtee kaitsevööndiga. Samuti palume arvestada perspektiivse õgvenduse ja raudtee kaitsevööndiga valla planeerimis- ja ehitustegevuses kuni üldplaneeringu jõustumiseni ja/või raudteetrassi õgvenduse ehitusprojekti koostamiseni.</p> <p>11. Pikemas perspektiivis, rongide liikluseduse suurenemise ja kaubavoogude läbilaskevõime ammendumise riski korral, on Tartu-Koidula liinil planeeritud jaamavahedest rajada paralleelselt olemasoleva raudtee peateega teine peatee (raudtee telgede vahega vähemalt 4,5 meetrit). Seoses sellega peab arvestama olemasoleva raudtee kaitsevööndi laienemisega. Tartu-Koidula raudtee olemasolev trassikoridor võimaldab raudteemaale teise rööppaari rajamist ja Võru valla haldusallas maad selleks täiendavalt reserveerida ei ole vaja.</p> <p>12. Teeme ettepaneku lisada üldplaneeringu seletuskirja, et raudteetrassi õgvenduste ja teise peatee rajamiseks toimub ehitustegevus projekteerimistingimuste alusel, vajadusel projekteerimistingimuste avatud menetlusena.</p> <p>13. Üleriigiline planeering Eesti 2030+ toob välja, et regionaalne reisirongiühendus peab toimuma Valga-Koidula liinil, perspektiivselt sõidukiirusega 120 km/h, mis aitab oluliselt kaasa</p>	<p>10. Ettepanekut ei arvestata. Kõik õgvendused kavandatakse vastavalt kehtivale õigusele ning kohalik omavalitsus siin täiendavaid tingimusi ei sea.</p> <p>11. Teadmiseks võetud.</p> <p>12. Ettepanekut ei arvestata. Kõik õgvendused kavandatakse vastavalt kehtivale õigusele ning kohalik omavalitsus siin täiendavaid tingimusi ei sea.</p> <p>13. Ettepanekuga arvestatakse. Lisame seletuskirja liikluse taastamise perspektiivi.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>toimepiirkondade omavahelisele seostamisele (Võru-Antsla-Valga). Võru maakonnaplaneering 2030+ ja Põlva maakonnaplaneering 2030+ loeb 25ähteülesand taastamist Valga-Koidula suunal oluliseks prioriteediks ja toob välja, et kuigi planeeringu koostamise hetkel reisirongiliiklust Valga-Koidula suunal ei toimu, on otstarbekas antud perspektiivse suunaga arvestada.</p> <p>Arvestades eeltooduga teeme ettepaneku üldplaneeringu seletuskirjas kajastada üldiselt ka Valga-Koidula reisirongiliikluse taastamise perspektiiv, s.h vajalike reisirongipeatuste asukohad.</p> <p>14. ÜP seletuskirja eelnõus on märgitud, et Valga-Koidula raudteel reisijate vedu ei toimu. Käesoleval ajal toimub reisirongiliiklus Koidulast kuni Piusani.</p> <p>15. Täpsustada KSH aruande eelnõu peatükis „3.5.1. Teed ja liikluskorraldus“ lauset Võrumaad läbib Valga-Koidula raudteeliin ja Tartu-Koidula raudteeliin.</p> <p>16. Juhime tähelepanu KSH aruande eelnõus on toodud, et seoses Võlsi küla-Võru linna vahele planeeritud kergliiklusteega tuleb kergliiklustee projekteerimisel ja ehitamisel säilitada Võlsi tee ja raudtee vahel kinnistul nr 91901:001:0346 paiknev olemasolev kraav, et säiliks kahepaiksete jaoks vajalikud olemasolevad elupaigad. Kas kinnistu nimetamisel on tegemist eksliku veaga ja kõnesolev säilitatav kraav peaks asuma katastriüksusel 91804:001:0047?</p> <p>17. Arvestada Võru maakonnaplaneering 2030+ ja Põlva maakonnaplaneering 2030+ toodud üldiste põhimõtete ja tingimustega raudteevõrgu arendamisel.</p> <p>18. Lisaks soovime teavitada, et AS Eesti Raudtee poole on pöördunud varasematel aastatel Roosisaare küla kinnistute omanikud, kelle kinnistud asuvad Tamula järve ja raudtee vahel ja kuhu puudub juurdepääs avalikult teelt. Kinnistu omanikud otsivad võimalusi ja alternatiive kinnistutele pääsemiseks näiteks raudteemaa kaudu, mis aga ei ole teostatav. Palume planeeringu koostajal käesolevas planeerimisprotsessis leida lahendus ja kaaluda üldplaneeringuga kõnesolevale piirkonnale juurdepääsutee asukoha määramist avalikult teelt kinnisasjade kaudu vastavalt kehtivatele õigusaktidele.</p>	<p>14. Ettepanekuga arvestatakse, seletuskirja täpsustatakse.</p> <p>15. Ettepanekuga arvestatakse. KSH-d täiendatakse.</p> <p>16. Ettepanekuga arvestatakse. KSH-d täiendatakse.</p> <p>17. Palume selgitada konkreetselt, milline oluline sisend maakonnaplaneeringutest tuleb.</p> <p>18. Teadmiseks võetud. Võru vald ei plaani sinna kohalikku avalikku teed rajada - juurdepääsud tuleb lahendada maaomanike vaheliste kokkulepetena.</p>
30	Ain Konsap	13.06.2021 (registreeritud 14.06.2021 nr 7-1/2142)	<p>1. Üldplaneeringu seletuskiri p 10. Supelranna ala määramine. Teen ettepaneku lisada supelranna maa-ala juhtotstarve ka Verijärve supluskohale (Verijärve tammi juures, veeohutuse stend nr 226). Seda ei tohi mitte „ära kustutada“ (oli viimases üldplaneeringus olemas), vaid vastupidi – arendada koostöös RMK-ga. Sinna oleks kohe vaja koorem liiva.</p> <p>2. Lisaks tekkis küsimus Valgjärve supluskoha/kohtade kohta: nimelt on märgitud Kose alevikus 2 supluskohta, kuid loetelu lõpus on veel Valgjärve supluskoht (kaks asukohta). Tundub, et topelt? Üldplaneeringu seletuskiri p 10. Supelranna ala määramine. Üldplaneering määrab supelranna maa-ala juhtotstarbe: ▪ Järvere supluskohas; ▪ Kirikumäe järve supluskohas; ▪ Kose aleviku</p>	<p>1. Ettepanekuga arvestatakse. Sama ettepanek on ka RMK-l.</p> <p>2. Mõeldud on, et Valgjärves on kokku kaks supluskohta, seletuskirja parandatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>Valgjärve supluskohas (juurdepääs Vahtra tänavalt); ▪ Kose aleviku Valgjärve supluskoht (juurdepääs Ülase tänavalt); ▪ Kääpa supluskohas; ▪ Orava järve supluskohas; ▪ Parksepa supluskohas (juurdepääs Kanariku tänavalt); ▪ Parksepa supluskohas (juurdepääs laulukaare juurest); ▪ Puiga supluskohas; ▪ Rüttele järve supluskohas; ▪ Solda järve supluskohas; ▪ Sõmerpalu paisjärve supluskohas; ▪ Väimela supluskohas; ▪ Lasva järve supluskoht; ▪ Noodasjärve supluskoht; ▪ Tabina järve supluskoht; ▪ Valgjärve supluskoht (kaks asukohta).</p> <p>3. Teen eepaneku Kose alevikus Kannikese tn. naabruses Kannikese 1 ja Kannikese 2 kinnistutega piirnev, teisele poole teed jääva, riigi omandis olev maa muuta väikeelamumaast rohealaks. Sellel peaks säilima kõrghaljastus ja mets.</p> <p>4. Võru Vesi ehitas viimasel aastal välja Kosel Kosevälja ja Karikakra tn ristmikul uue hüdrandi, kas Karikakra ja Tõrsaare tee ristmikule kavandatav hüdrant on ikka õige? Või ollakse ajast juba maha jäänud?</p> <p>5. Kosel Kelluka tn. Haanja tee poolsel küljel on juba väikeelamud, see ei saa enam olla (kruusa)karjääri maa-ala. Teen ettepaneku muuta Kelluka ja Haanja tee vaheline maa-ala juhtotstarve väikeelamumaana.</p> <p>6. Üldplaneeringu kaardid on ebatäpsed ja ei vasta olemasolevale situatsioonile, teen ettepaneku kõik üldplaneeringu kaardid üle kontrollida ja viimaste Maa-ameti kaartidega vastavusse viia.</p> <p>7. Toetan Terviseameti seisukohta, et tuleb määrata mürapiirangud, eri tootmismaa naabruses asuvate elamute elanike huvides. Kui kaitsevæle on kehtestatud müra ja saastatuse normid ja reeglina neid ka järgitakse, siis sarnased piirangud peavad olema siduvad ka tootmisettevõtetele sõltumata nende asukohast või tegevusest. Puhveralade suurus ja ulatus on siinkohal asjakohane nõue.</p>	<p>3. Ettepanekuga arvestatakse.</p> <p>4. Koostöös AS-ga Võru Vesi täpsustatakse osutatud veevõtukoht.</p> <p>5. Kaardil on näidatud maardla ala, mitte karjääri ala. Maardla alad ei määra kohalik omavalitsus vaid need on nõ riiklikul tasemel määratud.</p> <p>6. Palun täpsustada ebatäpsuse sisu. Selgituseks: aluskaardi puhul kasutatakse Maa-ameti andmeid, olenevalt andmete võtmise ajast võib tekkida olukord, et vahepeal on andmed uuenenud. Kui üldplaneering esitatakse kooskõlastamiseks ja arvamuste andmiseks, siis uuendatakse taas nii aluskaardi andmed, kui ka mitmed andmekihid.</p> <p>7. Mürapiirangud on reguleeritud riikliku määrusega. Kui tootmismaa ja elamumaa asuvad kõrvuti ja mõlemad on hoonestatud, siis elamumaa müra tase peab vastama normidele. Kui tootmismaal tulenev müra on norme ületav, siis tuleb tootmismaa valdajal tagada elamumaa piiril nõuetele vastav müratase. Teemat täpsustatakse veel planeeringu elluviimise osas.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>8. Üldplaneeringus ei ole piisavalt tähelepanu pööratud energiasäästu rajastele-ehistele, sellist peatükki ei leidnud. Oli põgus viide päikeseparkidele. Aga kuidas jääb väiksemate tuulikute ehitusvõimalusega? Või hüdrorajatiste ehitusvõimalusega?</p> <p>9. Teen ettepaneku ehitada kõikides valla tiheasustusega elumupiirkondades (tänavatel) välja säästlik tänavavalgustus, Kosel näiteks Valgjärve ja Verijärve tänaval. See peaks olema üldplaneeringu üks üldeesmärkidest.</p> <p>10. Teen ettepaneku üldplaneeringus sõnastada kiire internetiga liitumise võimalus ja tiheasustusega alal mitte õhu- vaid valguskaabliga. Ehk viimase kilomeetri liitumisvõimalus, magistraalliinid on juba ju suures osas välja ehitatud. Et tekiks perspektiivis teenuse pakkujate konkurents.</p>	<p>8. Üldplaneeringuga on määratud nõuded päikeseparkide ehitamiseks. Üldplaneeringu kohaselt ei ole võimalik ehitada tuuleparke, kuna see ei ole sobilik lähtuvalt riigikaitse huvidest. Üldplaneeringus ei ole käsitletud üksiku tuuliku või alla 30 m kõrguste tuulikute rajamist - palun täpsustage, kas peate silmas ka selliste rajatiste tegemist? Hüdrorajatised iseenesest ei ole planeeringus näitamist vajavad, (planeeringukohustuslikud) samas ei saa praegu täpselt aru, mida selle all mõistetakse. Kui arutletakse paisude tekitamise või likvideerimise üle, siis selleks on vee erikasutusloa menetlus.</p> <p>9. Ettepanekuga ei arvestata. Säästlik tänavavalgustus on pigem arengukava teema, kui üldplaneeringuga volikogu poolt määratav tingimus.</p> <p>10. Ettepanekuga ei arvestata. Kiire interneti liitumisvõimalus ja konkurentsi tekitamine ei ole kohaliku omavalitsuse otsustada ja üldplaneeringus reguleerida.</p>
31	Villu Lepp	14.06.2021 (registreeritud 7-1/2157)	Olen tutvunud Võru valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise aruande avalikul väljapanekul alanud eelnõuga. Järve, Liiva ja Lepa kinnistute omanikuna teen järgmised ettepanekud üldplaneeringu põhikaardil Tabina külas avaliku veekogu osas: 1. Planeeritud avalikule kallasrajale juurdepääs likvideerida erakinnistu hoovialalt 2. Lisada paadisadama asukoht ja avalikule kallasrajale juurdepääs kirja lisas näidatud asukohta	Mõlema ettepanekuga arvestatakse.
32	Võru Linnavalitsus	14.06.2021 kiri nr 21-0891-VLV/3 (registreeritud 14.06.2021 nr 7-1/1586-8)	<p>1) Näidata põhikaardil ära kergliiklusteega ühendused: Männiku tänavalt Meegomäe teeni; Barruse juurest Kose teeni; Navi külast Võru linna; Võrumõisa-Ringtee (tee nr 9180392);</p> <p>2) Sooääre kinnistule juurdepääsuks näidata põhikaardil planeeritud avaliku kasutusega tee koos kergliiklusteega Võlsi teelt Valga-Petseri 565,8 – 568,3 km ja Harikase katastriüksuse kaudu. Juurdepääsutee osas Sooääre kinnistule on Võru Linnavalitsus oma arvamust avaldanud 25.02.2021 kirjaga nr 21-0438-VLV/3. Palume sellega üldplaneeringu koostamisel arvestada.</p>	<p>1. Ettepanekuga arvestatakse.</p> <p>2. Seotud punktiga 24. Lahendatakse detailplaneeringuga.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>3) Näidata põhikaardil planeeritud avaliku kasutusega tee Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa teelt Luha tänav T4 kinnistu suunas, et tulevikus rajada ohtlike- ning suurte- ja või raskeveoste juurdepääsVõrusoo tööstusalale linna läbimata.</p> <p>4) Näidata põhikaardil Tamula järve kallasrada mööda kulgev planeeritav matkarada arvestades erakinnistutega.</p> <p>5) Näidata ära tingmargina Tamula ja Vagula järve vahelise veete e lüüs. Vastavalt „Võru linnaüleujutusohu riskide maandamine“ 28ähteülesandele on üleujutusriskide vähendamiseks vajalik välja töötada kompleksed meetmed, mis hõlmavad endas süvendus- ja niitmistõid, veetasemete ja vooluhulkade pidevat mõõtmist ning automaatsete lüüside rajamist Liitva kanalile ja Vana-Võhandu edelalõigule, et madalvee perioodil juhtida Vagulast tulev vesi pigem Vana-Võhandu edelalõigu kaudu Tamulasse ja suurvee perioodil Tamulast tulev vesi edelalõigukaudu Liitva kanalisse. Meetmed peaksid võimaldama vajadusel ka kahe veekogu vahelise laevatatavuse.</p> <p>6) Eelnõu seletuskiri lk 19. „Umbsaare jäätmejaama rajatakse täiendav taristu ehitusjätmete sortimiseks ja taaskasutamiseks. „ Täiendada: rajatakse täiendav taristu erinevate jätmete, sh ehitusjätmete sortimiseks ja taaskasutamiseks (mõeldes saabuvale kohustusele koguda ja sortida edaspidi toidujätmeid, riidejätmeid jne).</p> <p>7) Võru Linnavalitsus teeb ettepaneku kaaluda Võru linna ja valla haldusüksuste piiride muutmise läbirääkimisi Võrumõisa ja Võlsi tiheasustusala osas. Nimetatud alad on tihedalt seotud linna infrastruktuuriga ja funktsionaalselt seotud Võru linna tiheasustusalaga.</p>	<p>3. Ettepanekuga ei arvestata. Nimetatud teed pole ka volikogu otsuse kohases teede nimekirjas.</p> <p>4. Ettepanekut ei arvestata. Kallasrada on suures osas läbimatu, üldplaneeringuga on kavandatud Võlsi tee äärde kergliiklustee.</p> <p>5. Ettepanekuga arvestatakse.</p> <p>6. Ettepanekuga arvestatakse, KSH-d täiendatakse.</p> <p>7. Ettepanekuga ei arvestata. Küsimus vajab Võru Vallavolikogus arutamist/otsustamist. Haldusüksuse piire saab muuta ka üldplaneeringus kajastamata jätmisel.</p>
33	Jaanus Kuklane, Egle Pääbus, Donald-Aik Sild	14.06.2021 (registreeritud 15.06.2021 nr 7-1/2167)	<p>Käesolevaga esitavad Paidra järve äärsete kinnistute omanikud ettepaneku üldplaneeringu täiendamiseks põhimõttel, mis võimaldab kinnistule püsiasustuseks mõeldud üksikelanute ehitamist. Iga kinnistu suurus on üle 2 ha. Hooned saab kavandada väljaspoole ehituskeeluvööndit ja majapidamised paigutada hajutatuna põhimõttel, kus ei tekiks tiheasustusala ilmet. Kinnistuid läbiv, üldplaneeringuga planeeritud matkarada (mis ei ole samane seadusest tuleneva kallasraja mõistega) on omanike poolt respektseeritav, kui raja hooldamine jääb vallale. Eelnevast tulenevalt saab kinnistute maakasutust ka reguleerida elamumaa/roheala suhtega arvestades üldplaneeringu põhilahenduses toodud põhimõtet - (Detailplaneering ja maakasutuse muutused loetakse üldplaneeringukohaseks, kui need vastavad vähemalt 60% ulatuses üldplaneeringus esitatud maakasutusepõhimõtetele ning seda ruumiliselt tervikliku piirkonna ulatuses).Oleme teadlikud, et meile kuuluvad kinnistud</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata. Selgitame, et praegu määratud rohevõrgustiku ala ei välista elamuehitust. Osutame, et metsamaa kõlvikul ulatub ehituskeeluvöönd piiranguvööndi piirini.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>asuvad rohevõrgustiku tugialal ja väärtuslikul maastikul. Ettepaneku tegemisel juhime tähelepanu järgmistele asjaoludele:</p> <p>Ettepanekus esitatud vastavus üldplaneeringus toodud rohevõrgustiku toimimist tagavatele tingimustele</p> <p>Nimetatud maa-ala kohta oli Lasva Vallavolikogu algatanud 18.06.2009 otsusega nr 41. detailplaneeringu. Detailplaneeringu eesmärgiks oli ehitusõiguse määramine üksikelamute ehitamiseks. OÜ Geobaltic poolt teostatud eksperthinnangus planeeringu algatamise otsuse kaalumiseks käsitletakse paljusid võimalikke kaasnevaid mõjusid, sh. mõju rohevõrgustiku toimimisele ja väärtusliku maastiku ilmele. Eksperthinnangus ei leita, et elamute kavandamisel tekiks rohevõrgustiku ja väärtusliku maastiku eesmärkidega konfliktsituatsioone, kui järgitakse maakonnaplaneeringus toodud tingimusi roheline võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks. Nimetatud tingimused on edasi arendatud ja kohalikele oludele enam kohaldatuna välja toodud Võru valla üldplaneeringu põhilahenduses.</p> <p>Põhilahenduse kohaselt Rohevõrgustikul võib ehitada ja/või piirdega maad piirata selliselt, et säilib koridoriga risti suunas võitugialal järgmise piiratud alani vähemalt 50m laiune riba. Ettepanekus kirjeldatud hoonestus oleks väljas kalda ehituskeeluvööndist. Seega jääks elamute ja järve kalda, kui ökoloogiliselt enim väärtusliku vöönd jätkuvalt toimima tingimustes toodud vähemalt 50m laiuse ribana.</p> <p>Ettepanekus esitatud vastavus üldplaneeringus toodud väärtuslike maastike tagavatele tingimustele</p> <p>Kuna Paidra järve äärsel alal on väärtusliku maastiku põhidominandiks järv ise, sellele avanevad vaated ja looduslik maastik järve ümbruses, siis kaldast kaugemale jääval alal, hajusalt paiknevate hoonete puhul oleksid nimetatud väärtused tagatud, ei ole ettepanek vastuolus üldplaneeringu põhimõtetega.</p> <p>Matkaraja kavandamine</p> <p>Omanikud märgivad, et järve ümbrus on saanud piirkonna inimestele väljasõidukohaks ja sellega kaasnevad pidevad keskkonnahäiringud. Kuigi RMK on rajanud järve idakaldale mitu avalikult kasutatavat lõkkekohta, ei soovi mitmed külastajad ruumipuudusel neid kasutada ja selle tõttu on järve läänekaldale tekkinud mitmeid metsikuid lõkkekohti, kus tuleohutusnõuded tagamata. Samuti on pidevalt reostatud olmejäätmetega järve ümbrust, eriti läänekalda osa. Omanikud on korduvalt saanud hoiatusi pädevalt asutuselt selle kohta. Kuna matkarada toob kinnistutele enam inimesi, siis omanikud tunnistavad, et see on nende omandiõiguse tuntav riive. Olukorras, kus kinnistud on hoonestusvõimaluse tõttu püsiasukateta, puudub omanikel võimalus omada kontrolli kinnistul raja toimimisega kaasneva üle. Kõigele eelnevale vaatamata mõistavad</p>	

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>omanikud matkaraja, kui avaliku hüve vajadust ja väärtust ning ei ole selle kavandamise vastu, kui raja hooldus jääb valla kohustuseks.</p> <p>Planeerimisseadus (PlanS) ei keela anda ühele maa-alale ka mitut maakasutuse juhtotstarvet. Maakasutuse juhtotstarve on PlanS § 6 punkt 9 kohaselt üldplaneeringuga määratav maa-ala kasutamise valdav otstarve, mis annab kogu määratud piirkonnale edaspidise maakasutuse põhisuunad. PlanS § 75 lõike 1 punkt 18 sätestab, et aladele antakse üldiste kasutus- ja ehitustingimuste hulgas maakasutuse juhtotstarve. Eeltoodust tulenevalt palume üldplaneeringuga määrata allakirjutanutele kuuluvale maa-alale maakasutuse otstarbeks 100% elamumaa.</p> <p>Kokkuvõtvalt: Arvestades eelnenut teevad omanikud ettepaneku määrata nimetatud kinnistutele rohevõrgustiku tugiala ja väärtusliku maastiku tingimusi reguleerivale leppemärgile ka maalise asustuse ala maakasutuse tingimus. Võimalusel välja tuua ettepanekus kirjeldatud tingimustele vastav erisus üldplaneeringus.</p>	
34	AS Härma Keskus (Eiri Kelder-Mäesalu)	14.06.2021 (registreeritud 15.06.2021 nr 7-1/2168)	<p>AS Härma Keskus omab Jakobi kinnistut 87401:002:1400, asukohaga Hinsu küla, Võru vald, Võru maakond.</p> <p>Seoses Võru valla üldplaneeringu protsessiga, soovime Jakobi kinnistu, katastritunnus 87401:002:1400 sihtotstarbena üldplaneeringus elamumaa.</p>	Ettepanekuga arvestatakse.
35	Keskonnaminis teerium	14.06.2021 nr 7-15/21/2125-3 (registreeritud 15.06.2021 nr 7-1/1586-9)	<p>1. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 4.11. Tehnoehitise maa-ala (OT) on kirjas, et tehnoehitise maa-ala, mis asub looduskaitseaduse kohaselt ehituskeeluvööndis, on lubatud tehnoehitise maa-ala juhtotstarbe ulatuses LKS § 38 lg 5 p 8 kohaselt tehnorajatiste ehitamine ehituskeeluvööndis. Ehk üldplaneering võimaldab sinna erinevad tehnoehitised mida planeeringu üldistusastmest ei ole mõistlik detailsemalt välja tuua. Juhime siiski tähelepanu, et looduskaitseaduse § 38 lõike 5 punkti 8 kohaselt ehituskeeluvööndis ei laiene ehituskeeld kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja –rajatisele, seega ei laiene ehituskeeld üldplaneeringu joonistel kujutatud objektidele, mitte hiljem lisanduvate rajatiste ehitusele.</p> <p>2. Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 7.4.1. Tuuleenergia kohaselt tööstuslike elektrituulikute püstitamist üldplaneering ette ei näe ja Võru valda tohib püstitada ainult uusi väiketuulikuid. Peame vajalikuks, et üheks tingimuseks lisatakse, et tuulikuid tuleb planeerida viisil, mis tagab kaitstavate loodusobjektide (kaitsealad, hoialad, Natura 2000 võrgustiku alad, kaitsealused liigid, kaitstavad looduse üksikobjektid) säilimise ning kavandatav tegevus ei tohi avaldada negatiivset mõju kaitstavatele loodusobjektidele ja nende kaitse-eesmärkidele.</p> <p>3. Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 11 pealkiri räägib kõrgveepiiri märkimisest suurte üleujutusosaladega siseveekogul. Lisaks suurte üleujutusosaladega siseveekogude kõrgveepiirile</p>	<p>1. Võtame teadmiseks.</p> <p>2. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p> <p>3. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>käsitletakse antud peatükis ka üleujutusega seotud riskipiirkonnas ehitustehniliste tingimuste määramist. Juhime tähelepanu, et peatüki pealkiri ei vasta sellepärast täpselt selle sisule.</p> <p>4. Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 18. Väärtuslike rohealade ning selle kaitse- ja kasutustingimuste seadmine kohaselt loetakse väärtuslikuks rohealaks tiheasustusalal ning nendest kuni 300 meetri kaugusel olevat metsaala. Hetkel ei ole arusaadav, millest tulenevalt on seatud kauguseks 300 meetrit. Palume seda täpsemalt selgitada.</p> <p>5. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 18 on toodud väärtuslikul rohealal metsa majandamise põhimõtted, mille ühe punkti kohaselt määratud 300 m joone servalale jääva metsa või selle osa kõrgendatud avaliku huvi ulatus täpsustatakse metsakorraldustööde alguses koostöös metsaomaniku, omavalitsuse ja piirkonna elanikega. Siinkohal ei ole selge ega arusaadav, et kuidas omanik peab metsakorraldust kavandades teadma, et tal on kohustus kedagi kaasata. Juhime tähelepanu, et metsakorraldustöödele ja kava vormi ning sisunõuded tulenevad metsaseadusest.</p> <p>6. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 18 on toodud välja põhimõtte, mille järgi uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet. Meie hinnangul tähendab see kohustuse seadmist erametsaomanikule. Samuti toome välja asjaolu, et selline nõue ei pruugi olla metsakasvatustlikult üldse mõistlik ega vajalik tulenevalt erinevatest kasvukohatüüpidest.</p> <p>7. Palume KSH aruande eelnõus välja tuua, kas Võru valla rohevõrgustik moodustab ühtse terviku naabervaldade rohevõrgustikuga, kas esineb kitsaskohti, kus tuleks rohevõrgustikku ühiselt planeerida. Lisaks ei ole üldplaneeringus rohevõrgustiku ruumielementidel hierarhilise taseme jaotust. Vastavalt rohevõrgustiku planeerimisjuhendile1 tuleb üldplaneeringus lisaks rohevõrgustiku ruumielementide määratlemisele (tugiala, rohekoridor) välja tuua rohevõrgustiku vastavus hierarhilisele tasemele ehk väärtusklassile – riiklik, maakondlik, kohalik tugiala. Hierarhilised tasemed annavad olulist infot otsustajale hilisemal rohevõrgustiku tingimuste rakendamisel. Näiteks uushoonestuse või tuulikute lubamine riikliku tähtsusega tugialale vajab veelgi põhjalikumalt kaalumist kui kohaliku tähtsusega tugialal. Põlva ja Võru maakonnaplaneeringutes 2030+ on aga rohevõrgustiku hierarhilised tasemed määratud, mis tuleks üle kanda valla üldplaneeringusse. Lisaks on maakonnaplaneeringutes määratletud oluliselt rohkem põhimõtteid rohevõrgustiku sidususe säilitamiseks ja toimimiseks kui neid on kajastatud üldplaneeringus ning tingimused vajaksid veel seetõttu üldplaneeringus üle vaatamist ja olulist täiendamist.</p>	<p>4. 300 m on ulatus, mis on kohaliku omavalituse poolt oluliseks peetud, mis on tihedama asustuse jaoks vajalik puhvervöönd. Seoses planeerimisega esitatakse edaspidi need alad tõenäoliselt väärtusliku maastiku alamliigina.</p> <p>5. Ettepanekut arvestatakse. Antud punktist jäetakse ära "piirkonna elanikega" - kohalik omavalitsus esindab elanikke.</p> <p>6. Metsamajandamist käsitlev peatükk ja tingimused vaadatakse üle. Väärtuslike metsaalade käsitus viiakse väärtuslike maastike alla. Juhime tähelepanu, et ptk 18 toodud metsad on üliväike osa kogu valla territooriumi metsadest.</p> <p>7. Ettepanekut arvestatakse osaliselt. KSH aruannet täiendatakse maakonnaplaneeringu alusel. Rohevõrgustiku väärtusklassid lisatakse GIS andmetesse, kuid kaardil neid ei eristata kuna erinevaid tingimusi neile ei üldplaneeringuga ei määrata.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>8. KSH aruande eelnõu peatükis 3.4.3. Inimeste tervis ja heaolu (sh müra ja välisõhu kvaliteet) on kirjas, et kuigi Maa-ameti Müra kaardirakenduse (2019) alusel ei ole Võru valla piires liiklusrüü strateegilist kaarti koostatud, võib paiguti suuremate põhi- ja tugimaanteede ääres müra normtasemetega ületamisi siiski esineda. Täpsustame, et Võru vallas ei ole müra strateegilise kaardistamise alla kuuluvaid piirkondi ega objekte, mitte et strateegilisi kaarte ei ole koostatud. Palume sõnastust parandada.</p> <p>9. Palume KSH aruande eelnõu leheküljel 70 toodud leevendavate meetmete osas lisaks mürale käsitleda ka õhusaaste leevendavaid meetmeid.</p> <p>10. Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu seletuskirja peatükist 4 alates ei vasta seletuskirja sisukord enam seletuskirja tekstile. Näiteks sisukorra kohaselt peaks peatükk 4 käsitlema transpordivõrgustikku ja algama leheküljelt 13, aga peatükk 4 kannab nime Ehitusliku kultuuripärandi säilitamine ja algab leheküljelt 9. Sama nimega peatükk peaks sisukorra järgi olema numbriga 19 ja algama leheküljelt 25, kuid lisaks leheküljele 9 on see peatükk ka leheküljel 26 numbriga 20.</p>	<p>8. Ettepanekut arvestatakse ja KSH-d täiendatakse.</p> <p>9. Ettepanekut arvestatakse ja KSH-d täiendatakse.</p> <p>10. Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p>
36	Muinsuskaitseamet	16.06.2021 nr 1.1-7/1130-5 (registreeritud 16.06.2021 nr 7-6/1828-36)	<p>Täiendada ptk 20 Ehitusliku kultuuripärandi säilitamine, lisades <i>Olemasolevad riikliku kaitse all olevad ehitismälestised hoida võimalusel kasutuses või kasutusest väljas olevatele leida (uus) sobiv kasutusotstarve,</i> ptk 20.1 Riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised</p> <p>Sobitada olemasoleva tekstiga: <i>Kultuurimälestised näitavad piirkonna ja kultuurimaastiku ajaloolist mitmekesisust, seetõttu tuleb edasises tegevuses (detailplaneeringu koostamisel, projekteerimistingimuste andmisel) lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avaliku huviga. Kinnismälestise kaitseks on kehtestatud kaitsevöönd, mille mõte on tagada mälestiste säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist väärivas keskkonnas. Kui kinnismälestisele või kaitsevööndisse soovitakse ehitada või rajada teid, liine, trasse vm, tuleb kavandatav tegevus kooskõlastada Muinsuskaitseametiga. Riikliku kaitse all olevad ehitismälestised hoida võimalusel kasutuses või kasutusest väljas olevatele leida (uus) sobiv kasutusotstarve. Hoonete algne välisilme säilitada/taastada. Tagada ümbruse heakord ja vaadeldavus,</i></p> <p><i>XX sajandi arhitektuuri nimekirja kuuluvate objektide lammutamise soovi korral teha koostööd Muinsuskaitseametiga eesmärgiga anda ametile võimalus kaaluda objekti mälestiseks tunnistamise menetluse algatamise vajadust või kaasata amet juba mälestiseks tunnistamise ettepaneku saanud objekti edasisse saatusesse.</i></p>	<p>Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p> <p>Ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja täiendatakse.</p> <p>Ettepanekut arvestatakse ja joonist täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>Lisaks kinnismälestisele märkida üldplaneeringu kaartidele XX sajandi arhitektuuri nimekirja kuuluvad objektid.</p> <p>Soovitame esitada üldplaneeringu seletuskirja lisana kinnismälestised (väljavõtted kultuurimälestiste registrist lisatud) ning pärandkultuuri objektid liikide alusel, st eraldi välja tuua kinnismälestised (sh kalmistud, looduslikud pühapaigad), muistised (teadaolevad arheoloogiaobjektid, mis ei ole kaitse all) ja pärimuspaigad.</p> <p>Võru valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet täiendavad ettepanekud:</p> <p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõus on planeeringu mõju kultuuripärandile käsitletud ebapiisavalt. Ei ole kirjeldatud kõiki kultuurimälestisi ja nendega seotud piiranguid ja tingimusi. Selline ülevaade ei vasta KSH aruande sisule. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 40 lg 6 kohaselt peab strateegilise hindamise aruanne sisaldama hinnangut eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, soodsa ja ebasoodsa mõju kohta keskkonnale, /.../ kultuuripärandile ja maastikele, /.../ ning mõju prognoosimise meetodite kirjeldust.</p> <p>Analüüsida üldplaneeringu lahenduse mõju riikliku kultuuripärandi objektidele. Täiendada ja muuta ptk 3.3.2. Kultuuriväärtused ja pärandkultuuriobjektid teksti:</p> <p><i>Võru valla territooriumil on registreeritud kokku 598 kinnismälestist (objektid täpsemalt esitada ÜP/KSH lisana), sh</i></p> <p><i>60 ajaloomälestist;</i></p> <p><i>524 arheoloogiamälestist (valdavas enamuses kääpad, kuid ka asulakohad, kalmistud jm);</i></p> <p><i>9 ajaloolist looduslikku pühapaika (mälestise liigi lisamise menetlus pooleli, nendest 2 ristimetsad);</i></p> <p><i>62 ehitismälestist.</i></p> <p><i>Riikliku kaitse alla olevaid muinsuskaitsealasid, arheoloogilisi leiukohti, tehnikamälestisi, tööstusmälestisi ja UNESCO maailmapärandi objekte ning vealuseid mälestisi Võru valla territooriumil registreeritud ei ole.</i></p> <p>Lisaks konkreetsetele aredustele ning prognoosimata arheoloogia käsitlusele lisada leevendavad meetmed kinnismälestistele üldistavalt:</p> <p><i>Kultuurimälestised näitavad piirkonna ja kultuurmaastiku ajaloolist mitmekesisust, seetõttu tuleb edasises tegevuses (detailplaneeringu koostamisel, projekteerimistingimuste andmisel) lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avaliku huviga. Kinnismälestise kaitseks on kehtestatud kaitsevöönd, mille mõte on tagada mälestiste säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist väärivas keskkonnas. Kui kinnismälestisele või</i></p>	<p>Kultuuriväärtused esitatakse KSH-s. Juhime tähelepanu, et üldplaneeringuga ei kehtestata tingimusi riikliku kaitse all olevatele objektide ja igakordsel võimaliku loa menetlusel tuleb lähtuda kehtivast registrist, seetõttu osutuvad sellised lisad kas paber või digiruumi võtvateks asjatuteks materjalideks.</p> <p>Muinsuskaitseametiga viiakse läbi töökoosolek pärandiga seotud teemade kajastamise osas ja KSH aruannet täiendatakse.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>kaitsevööndisse soovitakse ehitada või rajada teid, liine, trasse vm, tuleb kavandata tegevus kooskõlastada Muinsuskaitseametiga. Kultuurimälestistena kaitse all olevad ehitismälestised hoida võimalusel kasutuses või kasutusest väljas olevatele leida (uus) sobiv kasutusotstarve. Hoonete algne välisilme säilitada/taastada. Tagada mälestiste ümbruse heakord ja vaadeldavus, XX sajandi arhitektuuri nimekirja kuuluvate objektide lammutamise soovi korral teha koostööd Muinsuskaitseametiga eesmärgiga anda ametile võimalus kaaluda objekti mälestiseks tunnistamise menetluse algatamise vajadust või kaasata amet juba mälestiseks tunnistamise ettepaneku saanud objekti edasisse saatusesse,</p> <p>Soovitame koostada eraldi riikliku kaitse all olevate kinnismälestiste, sh kalmistute ning looduslike pühapaikade nimekirja KSH lisade koosseisu.</p> <p>Üldplaneeringu avaliku arutelu järgselt, koostöös omavalitsusega, soovib Muinsuskaitseamet täpsustada soovituslike ettepanekuid kohaliku ning riikliku kaitse all oleva pärandi osas.</p>	
37	Põllumajandus- ja Toiduamet	16.06.2021 nr 6.2-1/4226-1 (registreeritud 16.06.2021 nr 7-1/1586-10	<p>Juhime tähelepanu, et maaparandusseadusest (edaspidi ka MaaParS) tulenevalt kehtib maaparandussüsteemide reguleeriva võrgu maa-alal ja maaparandussüsteemide eesvoolu kaitsevööndis mitmeid piiranguid, millega tuleb maakasutajal oma tegevuste kavandamise varajases staadiumis arvestada. Olemasoleva olukorra kirjeldamine on vajalik eelkõige kohalikele elanikele ja teistele isikutele, kes planeeringu alal tegevusi kavandavad, kui ka planeeringu korraldajale ehk kohalikule omavalitsusele.</p> <p>Maaparandusseadusest ei tulene mitte ainult ehitusõiguse andmisega seotud nõuded. Maaparandusseadus on kehtestatud maaparandussüsteemide kaitseks. <u>Kõik tegevused, mis võiksid kahjustada maaparandussüsteemi toimimist, on vaja eelnevalt kooskõlastada PTA-ga. Ka selliste ehitiste kavandamine, milleks ehitusluba ei anta ja ehitusteatist ei esitada, tuleb maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu maa-alal ja eesvoolu kaitsevööndis kooskõlastada PTA-ga.</u> Need tegevused on vaja kajastada üldplaneeringu seletuskirjas. PTA on seisukohal, et üldplaneering peab kajastama olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist tagavaid meetmeid, sealhulgas maaparandussüsteemide terviklikkuse säilitamine ning ruumilise planeerimise põhimõtted maaparandussüsteemide aladel, kus kavandatakse maakasutuse muutmist ja ehitusõiguse laiendamist.</p> <p>1. Peatüki 7 Tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine alapeatükkides tuleb viidata ka maaparandusseadusest tulenevatele piirangutele. Maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu maa-alal või maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevööndis ehitamisel tuleb arvestada maa-alal</p>	<p>Võtame teadmiseks, kuid ei nõustu, et seaduse paremaks toimimiseks tuleb seadust hakata üldplaneeringusse kandma ja üle kehtestama. Õiguselguse seisukohast vaadates võib see lausa Edasise töö käigus leitakse viis, kuidas juhtida maaparandusseaduse kehtimisele tähelepanu, kuid seaduse väljavõtteid ei esitata sarnastelt teiste valdkondadega.</p> <p>Maaparandussüsteemid on kantud tugiinfona kaardile ning need muutuvad ajas sõltumata üldplaneeringust. Erineva tasemega eesvoolude pealekandmist ei peeta vajalikuks, kuna üldplaneeringuga ei seata neile piiranguid.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>paiknevate maaparandussüsteemi rajatistega, sh drenaažiga (MaaParS § 47 - § 50).</p> <p>2. Peatükis 14 Kalda ehituskeeluvööndi suurendamine ja vähendamine tuleb üldistes tingimustes viidata ka maaparandusseadusest tulenevatele piirangutele. Kui veekogu on ühtlasi maaparandussüsteemi eesvool või riigi poolt korrashoitav ühiseesvool, siis rakenduvad veekogule ka maaparandusseadusest ning selle rakendusaktidest tulenevad kitsendused (MaaParS § 47 - § 50, § 53).</p> <p>3. Peatükis 16 Väärtuslike põllumajandusmaade määramine ning selle kaitse- ja kasutustingimuste seadmine täiendada järgnevalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väärtuslikel põllumajandusmaadel paiknevad maaparandussüsteemid tuleb hoida korras ja tagada nende terviklikkus. • Väärtuslikule põllumajandusmaale taastuenergia tootmisalade kavandamisel tuleb arvestada maa-alal paiknevate maaparandussüsteemi rajatistega, sh drenaažiga. <p>4. Peatükis 28 Maaparandussüsteemide asukohta ja nendest tekkivate kitsenduste määramine kajastada, milliste tegevuste kavandamiseks on vaja maaparandusseadusest tulenevat luba või kooskõlastust. Need tegevused on maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu maa-alal või maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevööndis ehitamine, kaeve-, lõhkamis- ja puurimistöo tegemine, maaparandussüsteemi või selle eesvoolu kaitselõigu veetaseme reguleerimine, istanduse rajamine, maaparandussüsteemi maa-alale heitvee immutamine ja maaparandussüsteemi eesvoolu, kuivenduskraavi või kuivendusvõrgu maa-alusesse torustikku lisavee juhtimine. Lisavesi on väljastpoolt maaparandussüsteemi koondatud vesi, mis juhitakse maaparandussüsteemi eesvoolu või kuivenduskraavi või kuivendusvõrgu maa-alusesse torustikku.</p> <p>5. Võru valla üldplaneeringu kaartidel ja tingmärkides on välja toodud maaparandussüsteemi maa-ala. Maaparandussüsteemide eesvoolud ning riigi poolt korrashoitavad ühiseesvoolud pole kaartidel märgatavad ja omavahel eristatavad.</p>	
38	Siseministeerium	16.06.2021 nr 13-3/2021-0010 (registreeritud 16.06.2021 nr 7-1/1586-11)	<p>Võru valla üldplaneeringus ei tuvastanud me Siseministeeriumi 17. juunil 2019. a saadetud kirjas nr 13-3/344-4 toodud järgmisi ettepanekuid:</p> <p>1) Failis „2_Võru valla üldplaneeringu põhikaart_lõunaosa.“ Failis (aadressil https://atp.amphora.ee/voruvv2017/index.aspx?itm=398354&o=920&u=-1&o2=13273&hdr=hp&tbs=all) on näha Tsolli raadiomast (mast ise punases ringis ja teemaks olev ala sinises ringis) ning selleni viiv roosa kriips. Nimelt ühendab ta pruuniga tähistatud riigiteed ja Tsolli masti krunti. Kaardimaterjali tingmärkides ei suutnud me tuvastada, mida see roosa kriips võiks tähendada. Kõige lähem tingmärkidest leitav värv on „Planeeritud avalik juurdepääs kallasrajale“, kuid sidemast pole kallasrada. Juhime tähelepanu, et Siseministeeriumi</p>	1. Tingmärk kaardil oli ekslikult märgitud ning see eemaldatakse. Planeeringulahendust korrigeeritakse vastavalt tervikteede nimekirjale, mis on avaliku väljapaneku järgselt volikogu poolt kinnitatud 2021 juuni kuus. Tee avalikku kasutust on võimalik määrata ka üldplaneeringut sõltumatult.

Nr	Ettepaneku esitaja	Kirja nr	Ettepanek	KOV seisukoht/kommentaar
			<p>ülalpool mainitud kirjas soovisime, et planeeringus oleks kehtestatud aastaringne ligipääs riigikaitsemaale.</p> <p>2) Maapinnast üle 20 meetri kõrguste rajatiste kooskõlastamiskohustust Siseministeeriumiga ei suutnud me samuti edastatud dokumentidest tuvastada.</p>	<p>2. Võru vald ei pea vajalikuks sellise nõude seadmist. Kooskõlastusvajadus on reguleeritud seadustega.</p>
39	Sotsiaalministeerium	18.06.2020	<p>Nagu ka teiste kategooriate puhul (millele mh on müra normtasemed KeM määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ kohaselt kehtestatud), tuleb ka I kategooria alad üldplaneeringus määrata, et tagada igasugune õiguste ja tervise kaitse KOV territooriumil. I kategooria määramine on väga oluline meede, et tuleviku müra probleeme ennetada ja vaiksaid alasid säilitada. Isegi kui hetkel ei kavandata suuri arendusi, siis tihti tuleb ette olukordi, kus üldplaneeringut detailplaneeringuga muudetakse ning selle tulemusel võivad ümberkaudsed alad kannatada saada, kui detailplaneeringuga I kategooria mürataseme saavutamist ei nõuta. Seda näitab ka Terviseameti pikaajaline planeeringute menetlemise kogemus. Samuti on I kategooria määramine põhimõtteliseks signaaliks, et vald soovibki alasid vaiksena hoida ning selles osas kompromisse ei tehta.</p> <p>Palun andke teada, kas saate märkusega arvestada ning määrata üldplaneeringus ka I kategooria alad.</p>	<p>Mitte arvestada. Praegune seisukoht on, et Võru vallas pole alasid, kus peaks kehtestama I mürakategooria. Võimalik, et edasises töös tekib selline vajadus, kuid praeguste teadmiste kohaselt pole selliseid alasid.</p>
	TÜ Energiaühistu	06.07.2021	<p>1. Palume teil meid kaasata üldplaneeringu koostamise protsessi kui huvitatud osapool.</p> <p>2. Tuuleparkide tulekuga kaasneb meid ümbritseva ruumi muutus. Tuuleparkide visuaalset aspekti ei saa aga kirjeldada ega väärtustada maastikuväliselt. Seepärast soovitame üldplaneeringu faasis kaardistada ja kirjeldada maastikud teie vallas, et siis tuulepargi arendusfaasis saaks visuaalset mõju korrektselt hinnata.</p> <p>3. Soodustamiseks kogukondlike päikeseparkide teket peame oluliseks, et seadused ja planeeringud nende rajamist liigselt kitsendama ei hakkaks. Näiteks võiks päikeseparkide rajamine olla lubatud ka väljapool üldplaneeringus määratud tootmise maa-ala projekteerimistingimuste alusel kui on täidetud teatud tingimused. Kuigi igas vallas tuleb kohandada vastavalt asukohale ja kogukonnale sobivad tingimused, siis hea näitena toome välja vastava peatüki sõnastuse Vinni valla üldplaneeringust.</p>	<p>1. TÜ Energiaühistu kaastakse huvitatud isikuna üldplaneeringu koostamisse.</p> <p>2. Võru Vallas ei ole võimalik riigikaitsealastest kaalutlustest lähtuvalt 30 ja enam meetrit kõrgete tuuleparkide rajamine, seetõttu ei ole ilmselt otstarbekas ka teha eraldi analüüsi maastike osas. Kui edasise töö käigus peetakse oluliseks määrata eraldi tingimused alla 30 meetri kõrguste tuuleparkide tegemiseks, siis tõenäoliselt välistatakse väärtuslikud maastikud. Kui teil on omapoolseid konkreetseid ettepanekuid madalamate tuulikutega tuuleparkide jaoks lisaks seletuskirjas esitatule, palun esitage.</p> <p>3. Palun tutvuge planeeringu eelnõus oleva käsitlusega nii päikesenergia kui tuuleenergia osa kohta ja tehke vajadusel täiendavaid ettepanekuid.</p>